

**TC.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSTANBUL İLİNDE 60-72 AYLIK ÇOCUKLARININ
OKULA HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYLERİNİ
ETKİLEYEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ**

TUĞBA AKTAŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ**

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Prof. Dr. M. MEZİYET ARI**

İSTANBUL, Kasım 2016

**TC.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSTANBUL İLİNDE 60-72 AYLIK ÇOCUKLARININ
OKULA HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYLERİNİ
ETKİLEYEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ**

**TUĞBA AKTAŞ
(132036010)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ**

**DANIŞMAN ÖĞRETİM ÜYESİ
Prof. Dr. M. MEZİYET ARI**

İSTANBUL, Kasım 2016

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı yürütürken bana her anlamda destek olan kişilere teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Öncelikle, çalışmamın her aşamasında ilgi ve önerileriyle bana destek olup yönlendiren İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü Başkanı değerli hocam Sayın Prof. Dr. M. Meziyet ARI'ya teşekkürlerimi sunarım. İstatistiksel analizlerimde desteklerini ve yardımlarını sunan Sayın Öğr.Gör. Tolunay Kaan ERGİN'e teşekkür ederim. Çalışma ortamımda da benden desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Mehmet GÜRTEKİN' e teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatımın her alanında bana her zaman destek olan tez dönemim boyunca da ilgilerini eksik etmeyen sevgili babam Yusuf AKTAŞ, annem Harika AKTAŞ'a, araştırmalarımnda bana yardımcı olan kardeşim Süleyman AKTAŞ'a ve tezimi bitirebilmem için beni daima destekleyen kardeşim Merve AKTAŞ'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL İLİNDE 60-72 AYLIK ÇOCUKLARININ OKULA HAZIRBULUNUŞLUK DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN DEĞİŞKENLERİN İNCELENMESİ

Tuğba AKTAŞ

TC.

Okan Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü

Danışman: Prof. Dr. M. Meziyet ARI

Bu araştırma 60-72 aylık çocukların okula hazırbulunuşluklarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ili, Küçükçekmece, Bakırköy, Şişli, Fatih ve Bahçelievler ilçeleri tabaka olarak düşünülerek örneklem çerçevesi oluşturulmuştur. Bu ilçelerdeki MEB’e bağlı özel ve resmi anasınıfına devam eden 60-72 aylık normal gelişim gösteren 200 anaokulu çocuğu örneklem olarak alınmıştır. Örneklemini oluşturan 200 çocuk için, ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla, “Veli Bilgi Formu” ve “İlkokula Hazırbulunuşluk Değerlendirme Aracı” Prof. Dr. Meziyet Arı ile birlikte geliştirilmiş, geçerlilik güvenilirlik hesaplamaları yapılmış ve uygun görülerek kullanılmıştır. Bu ölçme aracı okul öncesi dönemdeki çocukların ilkokul başarılarında etkili olan başlıca sözel, algısal-bilişsel ve psikomotor becerilerini ölçmektedir. Toplanan verilerin analizinde frekans, yüzde gibi betimsel istatistikler, Ki-kare ve Bağımsız Örneklem T testi (Independent Sample T test) kullanılmıştır. Araştırma verileri istatistiksel analiz yapılabilecek şekilde kodlanmıştır ve analiz işlemi SPSS 15.0 paket programıyla bilgisayar ortamında yapılmıştır. Ölçme aracıyla öncelikle 30 çocuğu içeren bir pilot çalışma yapılmıştır ve daha sonra 200 çocuk üzerinde uygulanmıştır.

Sonuç olarak, çocukların okula hazırbulunuşluklarında birden fazla faktörün rol oynadığı ortaya çıkmiştir. 5 ve 6 yaş çocukların okula hazırbulunuşlukları yaşlarına göre paralellik göstermektedir. 6 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarından ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri daha yüksek olduğu ortaya çıkmiştir. Çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerine anne-babaların öğrenim durumu da etki etmektedir. Öğrenim durumu yüksek olan anne-babaların çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek ıkmiştir. Bu sonuçlara göre çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerini, bilişsel gelişimleri, yaşları ve anne- babalarını öğrenim durumları etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: Okula hazırbulunuşluk, okul olgunluğu, okul öncesi eğitim

ABSTRACT

Master of Science Thesis,

ANALYSIS OF THE FACTORS OF 60-72 MONTH-OLD CHILDREN' SCHOOL READINESS IN ISTANBUL

Tuğba AKTAŞ

TC.

Okan Üniversitesi

The Graduate School Of Social Sciences

Department Of Early Childhood Education

Supervisor: Prof. Dr. M. Meziyet ARI

The current study aimed to investigate the analysis of 60-72 month-old children' school readiness. The sample environment of the research consists of 200 children who are 60-72 month-old preschool children. The schools affiliated to the Ministry of National Education and private schools in Küçükçekmece, Bakırköy, Şişli, Fatih and Bahçelievler province of İstanbul. With the purpose of determining preschool children' school readiness, "Family Information Form" and "School Readiness Assessment Test" was developed by Prof. Dr. Meziyet Arı and the researcher. In order to obtain some background information about children and their families, "Family Information Form" was used and to evaluate children' school readiness level "School Readiness Assessment Test" was used. School Readiness Assessment Test evaluates the children' crucial developmental areas such as Linguistic, Perceptual-Cognitive and Psychomotor developments. In order to analyze the data, descriptive statistic such as Frequency and Percentage, Chi-Square Test and Independent Sample T Test was used in SPSS 15.0. Test was used on 30 children as a pilot study and then the test was

applied on 200 children. As a result of the study, it is obvious that there are more than one factors affect the children' school readiness. It was found that children' school readiness level is paralel to the children' age, 6 year-old children are more succesfull and ready for the primary school than 5 year-old children. Moreover, parents' education level affect the children' school readiness, parents who graduated from the university have positive effect on children' all developmetal areas and school readiness. According to the reaserch result, children' age, cognitive development and parents' education have important effect on children' school readiness.

Key Words: School readiness, school maturity, early childhood education

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar	vii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1 Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi	3
2.2 Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Hayatındaki Yeri	7
2.3 Çocukları İlköğretime Hazırlamak.....	9
2.4 İlköğretim ve Hazırbulunuşluk	11
3. OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA ETKEN OLAN TEMEL FAKTÖRLER 24	
3.1 Fizyolojik Faktörler.....	24
3.2 Zihinsel Faktörler	24
3.3 Duygusal Faktörler.....	25
3.4 Çevresel Faktörler	26
4. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	30
5. YÖNTEM.....	38
5.1 Araştırmanın Amacı	38
5.2 Sınırlılıklar	39
5.4 Araştırmanın Evreni	39
5.5 Araştırmanın Örneklemi	39
5.6 Temel Problem.....	45
5.7 Alt Problemler.....	45
5.8 Veri Toplama Araçları	46
5.9 Ölçeğin Güvenilirliği	48
5.10 Veri Toplama Yöntemi	53
5.11 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntemler.....	54
6. BULGULAR.....	56
6.1 Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	56
6.2 Araştırmanın İkinci Alt Problemi ve Yorumu	56
6.3 Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi ve Yorumu	57

6.4 Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi ve Yorumu.....	58
6.5 Araştırmanın Beşinci Alt Problemi ve Yorumu.....	58
6.6 Araştırmanın Altıncı Alt Problemi Ve Yorumu.....	59
6.7 Araştırmanın Yedinci Alt Problemi ve Yorumu	59
6.8 Araştırmanın Sekizinci Alt Problemi ve Yorumu	60
6.9 Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemi ve Yorumu	61
6.10 Araştırmanın Onuncu Alt Problemi ve Yorumu	61
6.11 Araştırmanın Onbirinci Alt Problemi ve Yorumu	62
6.12 Araştırmanın Onikinci Alt Problemi ve Yorumu.....	62
6.13 Araştırmanın Onüçüncü Alt Problemi ve Yorumu	63
SONUÇ ve ÖNERİLER	79
KAYNAKÇA.....	83
Ek 1: Demografik Bilgi Formu	95
Ek 2: Okul Öncesi Hazırbulunuşluk Aracı Örnek Soruları.....	97

TABLolar

Tablo 5.1	Örneklemede Yer Alan Çocukların Yaş ve Cinsiyet Dağılımı	39
Tablo 5.2	Örneklemede Yer Alan Çocukların Çocukların Kardeş Sayılarının Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	40
Tablo 5.3	Örneklemede Yer Alan Annelerin Öğrenim Düzeylerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	40
Tablo 5.4	Örneklemede Yer Alan Babaların Öğrenim Düzeylerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	41
Tablo 5.5	Örneklemede Yer Alan Annelerin Yaşlarına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	41
Tablo 5.6	Örneklemede Yer Alan Annelerin Mesleklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	42
Tablo 5.7	Örneklemede Yer Alan Babaların Mesleklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	43
Tablo 5.8	Örneklemede Yer Alan Ailelerin Aylık Gelir Düzeylerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları	43
Tablo 5.9	Örneklemede Yer Alan Ailelerin Yaşadıkları Semtlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	44
Tablo 5.10	Örneklemede Yer Alan Çocukların Doğum Sırasına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı	44
Tablo 5.11	Çocukların Başarılarına Göre Oluşturulmuş Grupların Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	45
Tablo 5.12	Güvenirlilik analizi	49
Tablo 5.13	Test Alanlarına Göre Güvenirlilik Analizi	50
Tablo 5.14	Test Maddelerinin Cronbach's Alfa Güvenirlilik Analizi	51
Tablo 6.1.	Çocukların Cinsiyetlerine Göre Testteki Başarı Ortalamalarının Karşılaştırılması Ki-Kare Testi Analiz Sonucu	56
Tablo 6.2	Ailelerin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Çocukların Testten Elde Ettikleri Başarı Ortalaması Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları ..	57
Tablo 6.3	Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Kardeş Sayıları Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları.....	57

Tablo 6.4	Araştırmaya Katılan Çocukların Doğum Sırasıyla Okula Hazırbulunuşlukları Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Analiz Sonuçları	58
Tablo 6.5	Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Yaşadıkları Semtin Arasındaki ilişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları	58
Tablo 6.6	Annenin Öğrenim Düzeyiyle Çocukların Testten Elde Ettikleri Başarı Ortalaması Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları.....	59
Tablo 6.7	Çocukların Yaşlarıyla Testte Doğru Cevapladıkları Toplam Soru Sayısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları	60
Tablo 6.8	Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarının Annelerinin Yaşlarıyla Olan İlişkisinin Ki-Kare Testi Sonuçları.....	60
Tablo 6.9	Çocukların Okula Hazırbulunuşlukları ile Annelerin Meslekleri Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları.....	61
Tablo 6.10	Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Babaların Öğrenim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları	61
Tablo 6.11	Çocukların Okula Hazırbulunuşlukları ile Babanın Mesleği Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları.....	62
Tablo 6.12	Çocukların Yaşıyla Algısal-Bilişsel Ortalamaları Arasındaki İlişkinin Bağımsız Örneklem T Testi Analiz Sonuçları.....	62
Tablo 6.13	Annenin Öğrenim Düzeyiyle Çocukların Başarılarına Göre Oluşturulmuş Gruplar Arasındaki ilişkinin Ki-kare testi analiz sonuçları	63

1. GİRİŞ

Eğitim; bireyin zihinsel, bedensel, duygusal, toplumsal becerilerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi, kişiye yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Eğitim, planlı ya da tesadüfi bir şekilde hayat boyu sürer. Özetle, eğitim, öğretimi de içine alan çok geniş bir kavramdır (Akyüz, 2014).

Eğitim, bireyin sağlıklı bir şekilde gelişmesini destekler ve bunun sonucunda da ülkenin bilimsel, , sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan kalkınmasını sağlar, bu yüzden eğitimin önemi ve değeri çok iyi algılanmalıdır (Gedikoğlu, 2005).

Eğitim-öğretimin başlangıcı olarak, ilköğretime başlamak çocuklar için bir dönüm noktasıdır. Okulda verilenleri öğrenip çözümleyebilmeleri ve kendilerinden beklenenleri yerine getirebilmeleri için, çocukların belli bir düzeye erişmiş olmaları gerekmektedir.

Okula başlama yaşı geldiği halde, kendinden beklenenleri yeterli düzeyde yapamayan aile ve çevreden alınan uyarıcıların yetersizliği nedeniyle mevcut nitelikleri yeteri kadar gelişemeyen birçok çocuk bulunmaktadır. Okula başlayan çocukların başarısız olmaları ya da akranları kadar başarılı olamamaları gerek aileleri gerekse ülkemiz açısından maddi ve manevi kayıplara yol açmaktadır. Ancak daha da önemlisi bu çocuklar ilköğrenimlerinde karşılaştıkları akademik başarısızlıklarından kaynaklanan yaşadıkları olumsuz duyguların etkisini tüm hayatları boyunca yaşamaktadırlar.

Oysa yapılan çalışmalar sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan elverişsiz koşullarda yetişen, gelişimlerinin yeteri kadar desteklenmediği çocukların da, erken yıllarda gerekli önlemler alındığında kendilerinden daha iyi koşullarda yetişen akranları kadar başarılı olabildikleri ya da onlara yakın bir düzeye ulaşabildiklerini göstermektedir (Gonca, 2004).

Bir çocuğun okula başlamaya hazır bulunmasında, sağlık durumunun, zihin yaşının, sosyal gelişiminin, aile içinde ve çevresinde kazandığı tecrübelerin büyük etkisi vardır. Ancak bu etkenler birbiriyle bağlantılıdır ve okula hazır bulunuşlukta hiçbirinin tek başına yeterli olabileceği düşünülmemiştir.

Genellikle okul başarısı, okuma yazmada başarılı olma ile birlikte düşünüldüğünde, okul olgunluğu kavramı, çevre ve olgunlaşma faktörleri, çocuğun ilköğretime hazır olmasında birlikte etki gösteren faktörlerdir. Aynı yaşta olan çocukların gelişme hızları, algısal-bilişsel düzeyleri, sosyo-ekonomik ve kültürel olanakları farklı ise, ilkokulda onlardan beklenenlere olumlu karşılık vermedeki başarıları da birbirlerinden farklı olmaktadır. Dolayısıyla bir çocuğun okula hazır bulunmasında bu faktörler birbirinden ayrı düşünülmemeli ve göz ardı edilmemelidir (Gonca, 2004).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okul öncesi dönemde gelişim ve eğitim hakkında birçok tanım yapılmıştır. Ayrıca okul öncesi dönemin çocukların hayatlarında önemli bir süreç olduğu çeşitli kaynaklarda, farklı noktalarla ele alınmıştır.

Erken çocukluk dönemi bakımı ve eğitimi tanım olarak, çocukların doğumdan 8 yaşına kadar olan süreçteki gelişimlerini devam ettirmelerine ve desteklenmelerine yardımcı olur (Unesco and Unicef, 2012).

Okul öncesi dönemde beyindeki sinirsel bağlantıların hızlı olmasından dolayı, zihin gelişimi; bu dönemde çocukların eğitim, bakım, sağlık, beslenme, koruma ve desteklenmeleri açısından ideal seviyeye sahip olmalarında kritik bir öneme sahiptir. Kaliteli ve nitelikli bir okul öncesi bakımı ve eğitimi alan çocuklar sosyal ve bilişsel gelişimlerinde olağanüstü kazanımlar sergiler. Bunun yanında, okul öncesi bakım ve eğitimi, yoksulluk içindeki çocukların diğer çocuklarla eşit düzeye gelebilmeleri için olanak sağlar.

Sekiz yaşından önceki dönemdeki çocukların bakım ve eğitimi için yapılan birçok tanım ve isimlendirme vardır. Bunlar; “okul öncesi dönem bakım ve gelişimi”, “okul öncesi gelişimi”, “okul öncesi eğitimi”, “okul öncesi eğitim, bakım ve gelişimi”, “okul öncesi eğitim ve gelişimi” olarak farklı ülkelerde farklı isimlendirmeler yapılır. Net bir şekilde ifade etmek gerekirse, bu isimlendirmeler arasında, “okul öncesi dönem bakım ve eğitimi” üzerinde birçok ülkede uzlaşma sağlanmıştır (Unesco and Unicef, 2012).

Erken çocukluk dönemi, bilişsel gelişim, sosyal gelişim ve dil gelişimi açısından en kritik dönemdir. Çocuklar doğumdan itibaren aktif birer öğrencidir, okul öncesi dönem eğitimi, eğitime ilk adım olarak kabul edilmelidir. Eğitim hayatına hazırlık, kolay ulaşılabilir ve ücretsiz olmalıdır. Kaliteli ve nitelikli okul öncesi eğitimi çocuklara

sosyal, duygusal, fiziksel, bilişsel ve dil gelişimi açısından hayat boyu öğrenme gerçekleştirebilmeleri için sağlam bir temel oluşturmalarını sağlar (Education International Ece Task Force, 2010).

Okul öncesi bakım ve eğitimi, doğumdan itibaren 7 ya da 8 yaşına kadar olan sürede çocukların fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimlerini destekleyen çok kapsamlı bir programdır.

Gelişimin bu kritik döneminde çocukların, sağlık ve beslenme durumunun takip edilmesi, yaşam boyu öğrenme sağlanması ve desteklenmeleri sonucunda çocukların sağlıklı ve iyi bir şekilde gelişmelerine katkıda bulunur (EFA Global Monitoring Report, 2005).

Okul öncesi eğitim; çocuğun hayata geldiği günden itibaren zorunlu eğitime başladığı güne kadar geçen 0-6 yaş arasındaki dönemi kapsar. Çocukların sonraki yaşamlarında çok önemli bir yeri olan zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve dil gelişimlerinin, önemli dercede tamamlandığı, gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Aslanargun ve Tapan, 2011).

Okul öncesi eğitim; “Çocuğun hayata geldiği günden ilkokula başlama zamanına kadar olan çocukluk yıllarını içine alır. Bu dönemde çocukların bireysel özelliklerini ve gelişimsel düzeylerini destekleyen, zengin uyarıcı olanakları sağlayan; çocukların tüm gelişim alanlarını, kültürel değerler ve toplumun özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir” (Çalışandemir, 2002).

Okul öncesi eğitim; zorunlu eğitim dönemine gelmemiş 36–72 ay grubundaki çocukların eğitimini kapsayan bir dönemdir (Baran, Yılmaz ve Yıldırım, 2007).

Eğitimin bir sonraki aşaması olan ilkokula geçiş için çocukların hazırbulunuşluk düzeylerinin beklenen seviyeye ulaşmasını sağlamak okul öncesi eğitimin görevlerinden

biridir. Bu sebepten dolayı okul öncesi eğitim kurumları hem eğitim programı hem de fiziksel nitelik açısından çocukları okula hazırlayacak bir şekilde düzenlenmelidir.

Çocukların okula hazır olup olmadıklarını belirlemek için okul öncesi eğitim kurumlarında güvenilir bir değerlendirmelerin yapılmasının önemini de göz ardı etmemek gerekir (Tunçeli ve Akman 2014).

Maxwell ve Clifford (2004)'e göre okula hazırbulunuşluk sadece çocukların sorumluluğunda olmayıp en geniş anlamda, çocukları, aileyi, çevreyi, okulu ve toplumu kapsayan bir kavramdır. Çocukların okula hazır olması kendiliğinden gerçekleşmez, aileler, iletişim kurdukları diğer insanlar ve çevreleri onların becerilerini ve gelişimlerini güçlü bir şekilde etkilemektedir.

Okula hazırbulunuşluk birbirine bağlı üç başlıkta tanımlanabilir.

a) Hazır çocuk

b) Hazır okul

c) Hazır aile

Çocuk, okul ve aile bir bütün olarak, bazı beceri, yetenek ve özellikleri kazandıklarında okula hazırbulunuşluk sağlanmış olur ve okula kolay bir geçiş sağlanır. Örneğin, çocuk ilköğretime geçiyor, okul yeni öğrencileri birinci sınıfa kabul etmeye başlıyor ve aileler çocuklarını ilkokula göndermeye hazırlanıyor, çocuklarını okula zamanında götürmeye başlıyor ve okul ile daha yakından bir etkileşim kuruluyor.

a) “Hazır çocuk” yani çocuğun okula hazır oluşu tanımı, çocukların öğrenmesine ve gelişmesine odaklanır. Hazır çocuk kavramı, çocukların okula hazır olmaları için neleri bilmesi gerektiği, neleri başarabilmesi gerektiği sorularına odaklanır. Çocukların öğrenmeye istekli olmaları önemli bir noktadır, dolayısıyla bu etkenler ilkokula daha başarılı bir geçiş sağlamaktadır. Okul başarısında çocukların, okuma yazma, yönergeleri takip edebilme, diğer çocuklarla işbirliği kurabilme, öğrenme

etkinliklerine katılabilme gibi bir takım becerilerine göre karar verilir. Bu davranışlar ve beceriler fiziksel sağlık, motor gelişim, sosyal ve duygusal gelişim, öğrenmeye karşı tutum, dil gelişimi, bilişsel gelişim ve genel bilgi durumu, ruh sağlığı ve ahlak gelişimi, farklılıklara saygı ve milli gurur alanlarındaki gelişimle ilişkilendirilmiştir. Çocukların okula hazırbulunuşluğu tüm çocukları ilgilendiren bir konudur fakat özellikle de ekonomik koşulları düşük olan ve korunmasız çocukları, gelişim geriliği olan çocukları, küçük azınlık gruba mensup olan çocukları ve kırsal bölgede yaşayan çocukları içine alan bir unsurdur.

b) Hazır okul tanımı, başka bir deyişle okulların çocuklar için hazır oluşu, daha çok okul çevresine odaklanır ve okullar için birtakım uygulamalar içerir;

1) çocukların ilkokula geçişlerini destekler ve teşvik eder

2) tüm çocukların öğrenmelerini destekler ve onları ilerletmeye çalışır.

“Hazır okul”, okul öncesi ve ilkokul dönemi arasındaki süreçte çocuklardan beklenen öğrenme düzeyinin gelişmesine ve devam etmesine destek sağlar. Diğer bir önemli özelliği ise okul ve ev ortamı arasında köprü görevini sağlamasıdır, özellikle anadiliyle okuldaki eğitim dilinin birbirinden farklı olan çocuklar için ebeveynlerle işbirliği içinde olması, kültürel farklılıklara da olanak tanır. Okulun, çocukların yetersizliklerini dışlayıcı bir yaklaşım yerine onların bazı özelliklerini de içine alan daha kapsamlı tutum sergilemesi önemlidir. Bunların yanında “hazır okul”, okul ortamının niteliği, öğrenmeye ayrılan zaman, kitaplar, yardımcı kaynaklar gibi öğrenmeyi destekleyici malzemelerin yeterliliği ve etkili bir öğretme yöntemi, pedagojik uygulamalar ve öğretmenlerin yeterliliğini de içerir.

Çocuk dostu okullar, çocuk merkezlidir ve çocukların gelişimlerine ve öğrenmelerine en iyi derecede faydalı olmaya odaklanır. Bu okullar öğretme ve öğrenme açısından çocuk

merkezli tasarlanır, sağlıklıdır (sağlıklı bir beslenme ve belirli bir aşı programı gibi), hijyeniktir (temiz bir ortam ve sağlık önlemleri), güvenlidir (okul binası ve oyun alanlarının güvenli düzenlenmesi), koruyucudur (katı cezaların, istismarın ve şiddetin yasak olması), cinsiyet ayrımı olmaması (erkeklerin davranışlarının kızlara göre daha sert olabileceğinin kabul edilmemesi) gibi birtakım özelliklere sahiptir.

c) “Hazır aile” kavramı yani ailelerin okula hazırbulunuşluğu kavramı, ebeveynlerin ve bakıcıların tutumlarına ve çocukların öğrenmeleri, gelişimleri ve okula geçiş süreci üzerindeki katılımlarına odaklanır. Destekleyici ebeveyn tutumu ve uyarıcı bir ev ortamı çocuğun anaokulunda ve akademik hayatındaki başarısının en güçlü belirleyicileridir. Ebeveynlerin, eğitim hedefleri, inançları, tutumları ve sadakati çocukların okul başarısında çok büyük öneme sahip olduğu kabul edilir. Hazır aile’nin bir diğer özelliği, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte ev ortamında, kitap okuma, şarkı söyleme, hikâye anlatma, oyun oynama gibi çocuğun öğrenmesini destekleyici etkinlikler uygulamasıdır. Ailenin çocuklarıyla destekleyici ve uyumlu bir ilişki içinde olması, çocukların sosyal ve duygusal yönden okulda daha başarılı olmasını sağlar.

Okula hazırbulunuşlukta bahsedilen bu üç belirleyici faktörün birlikte çalışmasıyla çocuğun okula geçiş süreci kolaylaşır çünkü belirtilen üç faktör çocuğun becerilerinin gelişmesi için birbirini destekler niteliktedir ve çocuğu ev ortamından okula geçiş sürecine hazırlar (Unesco ve Unicef, 2012).

2.2 Okul Öncesi Eğitimin Çocuğun Hayatındaki Yeri

Ülkemizde okulöncesi eğitim uzun yıllar boyunca sadece ‘çocuk bakıcılığı’ ve çalışan annelerin çocuklarını verdikleri ‘yuva’lar olarak algılanmıştır, oysaki yapılan bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen bulgular çocuğun kişilik özelliklerinin önemli bir bölümünün okul öncesi dönemde geliştiğini göstermektedir.

Çocukların becerilerini geliştiren, yaratıcılıklarının desteklenmesine olanak sağlayan okul öncesi dönemde çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal-duygusal yönden gelişmeleri bir bütün olarak desteklenmektedir. Ayrıca, okul öncesi dönem çocuğun anadilini geliştirdiği ve oyun yoluyla sosyalleştiği önemli bir dönemdir. Bu etkiler göz önünde bulundurulduğunda okul öncesi eğitim bireyler için büyük önem taşımaktadır (Gedikoğlu, 2005).

Okul öncesi dönemdeki çocuklar hayatı yaparak yaşayarak yani tecrübe ederek öğrenirler. Bu dönemdeki çocuklar için en etkili öğretmenler, çocukların öğrenme becerilerini yaparak yaşayarak yani kendi tecrübeleriyle öğrenmelerini ve aktif bir şekilde etkinliklere katılmalarını destekleyen ve onlara olanak sağlayan öğretmenlerdir. Çocuğun hayatındaki tüm yetişkinler çocukların bu eğitim sürecinde olumlu ya da olumsuz aktif bir rol üstlenirler (Nance, 2009).

Ülkü (2007), çocukların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda nelere ihtiyaçlarının olduğunu bilmek, sağlıklı bireyler ve istenilen davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek için en önemli unsur olduğunu belirtir. Erken çocukluk dönemindeki gelişimin önemi göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi eğitim, sadece anne babanın tek başlarına üstesinden geleceği bir konu olmaktan çıkmış durumdadır. Bu dönemde okul öncesi eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir.

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak belirlenmiştir (MEB, 2002). Bunlar:

- Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini desteklemek ve iyi alışkanlıklar kazandırmak,
- Çocukların hayal güçlerinin gelişimini sağlamak, yaratıcı yollarla düşünce ve duygularını anlatabilme ve iletişim kurabilme becerilerini kazandırmak.

- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.
- Koşulları elverişsiz çevreden ve ailelerden gelen çocuklar için, ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak.

Çocukların evde, okul öncesi eğitim kurumlarında ya da yuvalarda edindikleri tecrübelerin hepsi eğitici niteliktedir. Erken dönemde kazanılan tecrübeler, tutarlı, gelişimsel açıdan sağlam ve duygusal yönden destekleyici olduğu zaman, çocuk ve aile üzerinde olumlu bir şekilde etki edeceği belirtilmektedir (High, 2008).

2.3 Çocukları İlköğretime Hazırlamak

Çocuğun okulun beklentilerini karşılaması ve okuma-yazma öğrenmeye hazır olması çok yönlü bir olaydır. Okula hazırbulunuşlukta, çocuğun hem bireysel gelişimi hem de çevreden edindiği izlenimlerin büyük etkisi vardır. Okul öncesi dönemde, çocukların edindiği olumlu tecrübeler; onların ilerideki hem eğitim yaşamını hem de akademik başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.

Çocukların okulöncesi dönemde edindiği bilgiler ve beceriler, daha sonra kazanacakları için bir alt yapı oluşturur. Sıfır-altı yaş arası dönemde, özellikle bilişsel gelişimde yetersiz uyarıcılara maruz kalan bir çocuğun, ileriki dönemde bu boşluğu doldurulması ve akranlarıyla aynı düzeye gelmesi son derece güç olmaktadır. Bu açıdan ele alındığında, okulöncesi eğitim kurumları, çocukları ilköğretime hazırlamada ve bilişsel gelişimin desteklenmesinde yadsınamaz önem taşımaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar, ebeveynleri olmadan bir birey olabilmeyi denerler, bu tecrübe çocuklara kişisel ve sosyal duygusal anlamda, olgunluk kazandırmanın ilk aşamasıdır.

Okul öncesi eğitim döneminde çocuklara belli deneyimler kazandırmak ve gelişimlerini desteklemek için gerekli eğitim, ebeveynler ve okul öncesi eğitim kurumları tarafından iş birliği içinde yürütülmelidir. Bu olumlu eğitim yaşantılarından

faydalanamayan çocukların gelişimleri akranlarına göre daha yavaş olup, edindikleri olumsuz izler de tüm yaşamlarını etkilemektedir.

Ülkemizde, ilköğretim çağına gelmiş çocukların okulöncesi eğitim alıp almadıkları ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurulmadan ilkokula başlamaları zorunludur. Okula başlayan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri önem taşımamaktadır. Okul için hazır olmayan çocuklar eğitim döneminde güçlükler yaşadıkdan sonra fark edilebilmektedirler. Çocukları hazır olmadıkları bir ortama sokarak, okuma-yazma, toplama-çıkarma, çarpma-bölme yapmaya zorlamak; onların eğitim hayatında başarısızlık yaşamasına ve okula karşı olumsuz algılar geliştirmesine neden olmaktadır. Çocukların olumsuz deneyimler yaşamasına engel olmak için, daha önceden ilkokul döneminde girecekleri yeni ortama hazırlamak, gerekli çevresel düzenlemeleri yapmak ve çocukları bireysel özelliklerine göre yönlendirmek gerekmektedir (Ülkü, 2007).

Çocuklarda okul başarısının yüksek olması, çocukların ilköğrenim hayatlarında yüksek motivasyon sağlayabilmeleri ve öz düzenleme seviyelerinin yüksek olmasıyla ilişkilidir (Britto, 2012).

Bunun yanında Göğebakan(2011), Malatya ilinde anasınıfına devam eden 6 yaş çocuklarının anneleri olmak üzere toplam 171 anneyle araştırma yapmıştır. Yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim kurumu denildiğinde annelerin ilk akıllarına gelenin okula hazırbulunuşluk olduğunu ifade etmeleri ve özellikle çocuğun bedensel, zihinsel ve sosyal-duygusal yönden gelişmesine destek sağladığını belirtmişlerdir.

2.4 İlköğretim ve Hazırbulunuşluk

Okula hazırbulunuşluk çocuğun gelişimini en üst düzeye çıkaracak olan çevresel ve kültürel alanda edindiği tecrübelerin etkileşiminden oraya çıkan sonuçtur (Britto, 2012).

Okul öncesi eğitim kurumları çocukların okul dışındaki akran ilişkilerinden farklı olarak, onların topluma faydalı ve üretken bireyler olmalarını sağlayacak becerilerini geliştiren ve bilgi alışverişini sağlayan resmi bir kurumdur (Berk, 2006). Okul; çocukların gelişimleri, öğrenmeye karşı motivasyonu, anımsama, akıl yürütme ve problem çözme gibi becerilerin edinimi, toplumsal ve ahlaki anlayış kazanımı için hayati bir öneme sahiptir (Berk, 2006).

İlköğretim hayatına başlamak çocuklar için en önemli dönüm noktalarından biridir. Çocuklar ilk kez programlı daha yoğun bir eğitimi, disiplini, bir plan dahilinde kurallara uymayı, öğretmenin yönergelerini dikkate almayı ve okuma yazma, matematik gibi çeşitli dersleri daha yoğun bir şekilde öğrenirler. Genellikle çocukların karşılaştıkları bu yeni bilgilere uygun beklenen davranışı gösterebilmeleri için en uygun dönem altı yaş civarındır, fakat bu her çocuk için aynı değildir, çocukların bireysel farklılıkları da olgunluk ve hazırbulunuşluk dönemlerini etkileyebilir (Çakmak, Elibol ve Demirbaş, 2014).

Okula hazır bulunma ya da okul olgunluğu, çocuğun psikomotor, bilişsel, duygusal ve sosyal alanlarda ilkokulun çocuktan beklentilerini karşılamaya ve çocuğun ilkokul eğitimini başarabilmeye hazır olması olarak açıklanır (Ülkü 2007; Özasan 2010).

Okula hazırbulunuşluk, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal yönden okula başlamaya ne kadar hazır olunduğunun bir ölçüsüdür. Çocukların okul başarılarının

farklılık göstermesinde ekonomik koşulların etkisi büyüktür. Ekonomik koşulları sınırlı olan ailelerin çocukları dil gelişimi ve okul başarısı için gerekli olan diğer alanlardan kendilerinden daha iyi koşullarda olan akranlarına göre geri kalmaya başlarlar. Ebeveynler bu farkın kapanmasında çok büyük bir rol oynarlar. Çocuklarını erken yaşlarda kreş, yuva ve okul öncesi eğitim kurumlarına göndererek diğer çocuklardan geri kalmalarını önleyebilirler. Böylece bu çocuklar anaokuluna ve daha sonra da ilkokula başladıklarında akranlarıyla aynı gelişim düzeyine daha kolay erişebilirler (What is school readiness, 2011).

Çocukların fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişim alanlarında okulun kendinden beklenenleri karşılayabilmesine ve okul müfredatını özümsemesine olanak sağladığı için, okula hazırbulunuşluk kavramı çocukların öğrenmeye hazır olmalarıyla ilişkilendirilmektedir (Lewit ve Baker, 1995).

Türkiye’de 2012 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğine (MEB 2012) göre 60-66 ay arasında olan çocukların ailelerinin izniyle ilköğretime başlayabilmeleri uygun bulunmuştur (Resmi Gazete, 2012). Bu kararda 5 yaşında olan çocukların ilköğretime başlamaları gerekli görülmüştür. Bu modelde 5 yaşındaki bir çocuğun 40 dakika boyunca sınıf içinde oturması, dersleri dinlemesi ve etkinliklere katılması beklenmektedir. Uzun bir gün boyunca 5 yaşındaki bir çocuğun sınıf içinde kalması gelişim özellikleri açısından çelişki yaratacaktır. Bu uygulama toplum tarafından tepkiler almıştır (Çakmak, Elibol ve Demirbaş, 2014).

Türkiye’de, çocuklar okulöncesi eğitim alıp almadıklarına ve bireysel farklılıklarına bakılmaksızın ilkokula başlamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin ilkokula başlama yaşı ile ilgili 15. maddesi şöyledir:

a) İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir.

b) Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları velisinin vereceği dilekçe; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir (Milli Eğitim Bakanlığı Kurumları Yönetmeliği, 2012).

Yönetmeliğin ilgili maddesinde “... gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan...” ibaresi bulunsa da çocukların ilkokula hazır olduğunun nasıl değerlendirileceği net olarak bilinmemektedir.

Çocuklarda görülebilecek özel durumların tespiti, erken ve doğru müdahale olanağı açısından yüksek bir öneme sahiptir. Okul öncesi eğitim döneminde yapılan değerlendirmeler, hazırlanacak eğitim programlarına temel oluşturmakla birlikte, çocukların öğrenme hızını ve eğitimin kalitesini de arttırmaktadır (Tunçeli ve Akman, 2014).

Bir çocuğun okul olgunluğu, doğumundan okula başlayıncaya kadar edindiği tecrübeler ve becerilerdir. Bu tecrübelerin beş boyutu vardır:

1. Fiziksel sağlık ve motor becerileri,
2. Sosyal ve duygusal gelişim,
3. Öğrenme yaklaşımları,
4. Gelişmekte olan dil ve okur-yazarlık,
5. Bilişsel gelişim ve genel bilgi düzeyi (Allan, 2008).

Çocukların ilkokula hazırlık döneminde sosyal ve entelektüel alanlarda hazır olmaları, öğretmenlerin ve ailelerin üstünde durması gereken önemli noktalardan biri olduğu belirtilmektedir (Katz, 1991).

Çocukların evin ve alıştıkları çevrenin dışında yeni bir grupta bulunmaları, aileleri dışındaki yetişkinlerin otoritesini kabul etme yönündeki olumlu deneyimleri, çocukların okuldaki yaşlıları ve yetişkinler sayesinde edindiği tecrübeler, sınıf içi tartışmalar, fikirlerini dile getirme ve savunma gibi olaylar da entelektüel hazırlık bakımından üstünde durulması gereken önemli bir durumdur (Tunçeli ve Akman, 2014).

Anaokuluna başlamaya hazır olmayan bir çocuğun okula ve arkadaşlarına uyum sağlamakta bile zorlanırken, ilköğretime hazır olamayan bir çocuğun ilköğretim hayatına başladığında daha büyük zorluklarla karşılaşacağı açıktır.

Anaokulu öğrencilerinin mutluluğu ve anaokuluna uyum durumu okuldaki başarısı kadar büyük önem taşımaktadır (Allan, 2008).

“Okulöncesi dönemde bir çocuğun kolayca kazandığı yanlış davranışlar ilerde değiştirilmesi zor olabilecek kişilik özelliklerini olumsuz etkiler yaratarak ortaya çıkar” (Çalışandemir, 2002). Çocuklar okulda sosyal olarak kabul gören davranışları öğrenmekle kalmayıp, bunun yanında yakın çevresindeki yetişkinlerle ve akranlarıyla etkili bir şekilde iletişim kurma yollarını da öğrenir (Senemoğlu, 1994). Dolayısıyla, çocuklara okulöncesi dönemde nitelikli ve kaliteli bir eğitim verilmesi gerekmektedir. Çocuğun doğru davranışları kazanması, tüm gelişimlerinin olumlu bir şekilde geliştirilmesi için çocuğa eğitim verecek olan öğretmenlerin yeterliklerinin de büyük önemi vardır (Çalışandemir, 2002).

Okul öncesi dönem, çocuğun çevresini tanımaya başladığı, iletişim kurmaya istekli olduğu, toplumun değer yargılarına ve kültürel yapısına uygun davranış ve alışkanlıkları kazanmaya başladığı kritik bir dönemdir. Çocuğun kişiliğinin temellerinin

oluştugu bu dönemde, çocuğun aile, okul ve sosyal yaşantısında nitelikli bir desteğe ihtiyacı vardır. Okul öncesi dönemde nitelikli eğitim fırsatları sunularak, çocukların özbakım, bilişsel, dil, sosyal, duygusal ve psiko-motor yeteneklerinin gelişimi sağlıklı bir şekilde desteklenmelidir. Ayrıca bu dönemde, çocuğun kişilik gelişimi açısından en fazla rol eğitimcilere düşmektedir.

Fiziksel olanakları ve eğitim programı açısından nitelikli bir okul öncesi eğitim kurumunda çocuk, arkadaş ilişkileri kurmayı, işbirliği yapmayı, sorumluluk almayı ve sorumluluklarını yerine getirmeyi öğrenir. Çocukların potansiyelinin en üst düzeye çıkarılabilmesi için erken yıllarda sunulan şartlara bağlıdır (Altay, İra, Bozcan ve Yenal, 2011).

Okul öncesi eğitim çocukların dil gelişimi, duygusal ve duyuşsal gelişimi, özbakım becerileri, yaratıcılık gelişimi ve üst öğrenime hazırlık gibi temel alanlarda yeterlilikler kazanmalarını hedeflemektedir. Bu anlamda, okul öncesi eğitim programlarının Türkçe dil, oyun, müzik, sanat, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, fen ve doğa, drama vb. gibi çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyecek etkinlikler içermesi gerekmektedir (Aslanargun ve Tapan, 2011)

Okulöncesi eğitim almış çocukların zihinsel gelişimlerinin ileri olması, dili kullanmalarında ve düşüncelerini daha açık bir şekilde ifade edebilmelerine olumlu katkı sağlar (Korkmaz, 2014).

İlkokuma-yazma öğretiminin amacı öğrencilere, doğru, akıcı ve anlayarak okuma ve yazma beceri ve alışkanlığını, çocukların gelişim özelliklerine uygun yöntemleri, araç ve gereçleri kullanarak, kazandırmaktır. İlkokuma yazmaya, yazma açısından bakıldığında, çocukların yazmaya hazır duruma gelmeleri için birtakım gelişim özelliklerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu özellikler başlıca; parmak kaslarının gelişmiş olması; el-göz uyumunun yeterince sağlanabilmesi; yazma için gerekli olan

araç ve gereçleri doğru kullanabilme; satır, çizgi, sağ, sol, yukarı, aşağı, dik, yatık, eğri, alt, üst vb. kavramları bilme; yazmanın yönünün soldan sağa ve yukarıdan aşağı doğru olduğunu bilme ve yazmaya istekli olma (Yangın, 2007).

Bu gelişim özelliklerini henüz kazanamamış öğrencilere yazmayı öğretmeye kalkışmak öğrencinin çabuk yorulması, kalemi doğru tutamaması; yazının çirkin ve yanlış olması gibi birtakım sorunların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bunun sonucunda da öğrencinin yazmadan nefret etmesi ve çalışmalardan soğuması ve sonunda da akademik başarısızlıklara sebep olur (Yangın, 2007).

Okul olgunluğu, çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal gelişimleri açısından belirli bir seviyeye gelmesi ve okulda kendisinden istenilenleri başarılı bir şekilde yerine getirmeye hazır olması durumudur. İlkokula hazırbulunan bir çocuk kendinden beklenenleri kolaylıkla yerine getirebildiği için, okula karşı olumlu duygular ve olumlu bir tutum geliştirecektir (Tunçeli ve Akman, 2014).

Lev Vygotsky (1930-35/1978), hazırbulunuşluğun tanımını, çocuğun akranlarıyla veya yetişkinlerle yaptığı işbirliği sayesinde öğrendiği bilgileri, daha sonraki yapmış olduğu işlerde uygulama durumu olarak yapar.

Bir çocuğun okula hazırbulunuşluğuyla ilgili 5 alan mevcuttur.

- Fiziksel sağlık durumu(örneğin, küçük kas, büyük kas gelişimi)
- Sosyal duygusal gelişimi(örneğin, sosyal becerileri, duygusal denge durumu)
- Öğrenmeye yaklaşımı(örneğin, becerilerini kullanmaya yatkınlık)
- Dil gelişimi(örneğin, kelime bilgisi, kendini ifade edebilme)
- Bilişsel durumu ve genel bilgi durumu (Stredon ve Berger, 2010).

Sasser ve Bierman (2011), okula hazırbulunuşluk için 2 temel alan olduğunu vurgular, bunlar;

1. Zihinsel beceriler: dil gelişimi ve okuma yazma becerileri
2. Davranışsal uyum: sosyal becerilerdir.

Janus and Offord (2000), okula hazırbulunuşluğun 5 gelişim alanından oluştuğunu savunur; fiziksel sağlık durumu, sosyal yetenekler, duygusal olgunluk, dil becerileri ve bilişsel gelişim, iletişim becerileri ve genel bilgi durumu. Diğer tanımlar da bu tanıma benzer özellikler göstermektedir. Çocukların hazırbulunuşluk durumları yukarıda belirtilen 5 alana ait birtakım sorumlulukları ve görevleri başarması sayesinde hazır hale getirilebilir, örneğin, 20 ye kadar sayma, yönergeleri yerine getirme. Bu kavramsallaştırma ve kategorilere ayırma çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin ölçülmesine olanak sağlar (Janus ve Offord'dan aktaran Shallwani, 2009).

Birçok insan okula hazırbulunuşluğu çocukların alfabeyi bilmesi ve okula başlamak için nelere ihtiyacının olduğunu belirlenmesi olarak düşünür. Aslında okula hazırbulunuşluk çocuğun gelişimiyle daha yakından ilgilidir, çocuğun tüm gelişim alanlarının sağlıklı bir şekilde gelişmesine yardımcı olmak ve çocuğa bu geçiş döneminde yardımcı olmaktır. National Education Goals Panel (NEGP) (1997)'e göre hazırbulunuşluk 5 ana alandaki becerilerden oluşmaktadır.

- a) Fiziksel alanda sağlıklı olmak ve büyük ve küçük kas gelişimin yaşına uygun gelişim göstermesi. Örneğin, çocuğun kalemi tutabilmesi
- b) Sosyal ve duygusal gelişim: Bir çocuğun karşısındaki kişinin duygularını anlayabilmesi ve kendi duygularını ve hislerini ifade edebilmesi. Örneğin, çocuğun akranlarıyla uyum sağlayabilmesi ve olumlu sosyal davranışlara sahip olması.
- c) Dil gelişimi: Bir çocuğun dinleme ve konuşma becerilerine sahip olması ve kâğıt üzerindeki kelimelerin bir anlam ifade ettiğinin farkında olması

- d) Bilişsel gelişim ve genel bilgi düzeyi: çocuğun belirli nesnelerin ve varlıkların bilgisine sahip olması, nesnelerin, olayların ve insanların benzerlikleri ve farklılıkları ve ortak noktaları hakkında bilgi sahibi olması
- e) Öğrenmeye karşı olumlu bir tutuma sahip olmak: merak, istek ve devamlılığa sahip olması

Özetle, okula hazırbulunuşluk, çocukların okul hayatında öğrenmeye hazır olabilmesi, diğer insanlarla uyum sağlayabilmesi, okul ve çevresinde başarılı olabilmesi için gerekli beceri ve kapasiteye sahip olması gerekliliği olarak tanımlanır (California Childcare Health Program, 2006).

1991 yılında gerçekleştirilen Ulusal Eğitim Hedefleri Panelinde, (National Education Goals Panel, 1991) öğrenmeye hazır bulunmak kavramının 5 boyuttan oluştuğu belirtilmiştir:

1. dil kullanımı,
2. zihinsel gelişim ve genel bilgi durumu,
3. fiziksel sağlık,
4. sosyal ve duygusal gelişim
5. öğrenmeye yaklaşım

Yakın bir geçmişte çalışma yapan Head Start Bureau (2001), okula hazırbulunuşluğu 8 açıdan ele almıştır (Head Start Bureau'dan aktaran Bredekamp, 2004).

1. Dil gelişimi
2. Okuma yazma
3. Matematik
4. Fen
5. Yaratıcı sanatlar

6. Sosyal ve duygusal gelişim

7. Öğrenmeye yaklaşımı

8. Fiziksel sağlığı ve gelişimi

Ulusal Eğitim Hedefleri Panelinde yapılan tanımın aksine Head Start'ın yapmış olduğu tanımda, okula hazırbulunuşlukta çocuklardan beklediği beceriler daha çok ilkokuldaki akademik derslere dayanmaktadır.

Okula hazırbulunuşluğu net bir şekilde tanımlamak karmaşık bir durumdur. Çocukların bilmeye ve öğrenmeye ihtiyaçlarının olması, ilkokula başlamadan önce belirli becerileri yapabilmesi ve bunların güvenilir ve kesin bir şekilde ölçülmesiyle çocukların okula hazırbulunuşluk durumlarının belirlendiği varsayılır. Çocuk Eğitimi Ulusal Derneği (The National Association for the Education of Young Children, NAEYC), okula hazırbulunuşluk hakkında yapılan tanım ve tartışmalarda en az 3 önemli faktörün göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtir;

- 1) Çocukların önceden edindiği tecrübelerin çeşitliliği
- 2) Çocukların gelişim ve öğrenmelerindeki çok çeşitlilik
- 3) Okulun çocuklardan beklentilerinin derecesi, mantıklı, uygun ve bireysel farklılıkları destekleyici olmalıdır.

Bunların yanında, okulun sorumluluğu, çocuklar okula geldiklerinde onların ihtiyaçlarını karşılamak ve çevresel kısıtlamaları en aza indirilmiş bir şekilde çocukların ihtiyacı olan alanlarda destek sağlamak ve çocuklara potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmeleri için yardımcı olmaktır.

Çocukların öğrenme ihtiyaçlarını uygun ve etik bir şekilde düşünmek için Nayer'in belirttiği 5 faktörü göz önünde bulundurarak farklı bölgelerdeki okullar okula hazırbulunuşluk tanımını yapmalıdırlar. Okula hazırbulunuşluk sadece çocuğun

sorumluluğunda değildir, bunun yanında, çocuklar okula başladıklarında okulun da onları gelişimsel düzeylerine göre almaya hazır olması gerekir (Aiona, 2005).

Okula hazır bulunan bir çocuktan yüksek bir akademik başarı göstermesi beklenir. Bir çocuğun akademik başarısı, duygusal, ekonomik ve sağlık yönünden ortaya çıkan sonucun göstergesidir (High, 2008).

Çocuğun okula hazırbulunuşluğu 7 başlıkta belirlenir.

- 1) Çocuk bakımı deneyimi
- 2) Aile yapısı ve ebeveynlik
- 3) Ev ortamı
- 4) Öğrenmeyle ilgili beceriler
- 5) Sosyal davranışlar
- 6) Matematik ve okuma yazma becerilerine dayanan işler
- 7) Sağlık ve sosyo-ekonomik durum (Linder, Ramey ve Zambak, 2013)

Şahin, Sak ve Tuncer, (2013) okula hazırbulunuşluğu tanımlarken anaokulu öğretmenleri ve ilkokul öğretmenleriyle yapmış oldukları çalışmalarında, öğretmenlerin fiziksel, sosyal-duygusal ve bilişsel hazıroluş yanında dil ve özbakım becerileri olarak birçok anahtar kelime vurguladıklarını belirtmişlerdir.

Okul öncesi eğitimi; sosyal becerileri, fiziksel sağlığı, duygusal denge durumu, dil gelişimi, bilişsel gelişimi ve genel bilgi durumu alanlarını içerir (NSW Parenting Centere, 2003).

Okula hazırbulunuşluğun net bir tanımının yapılamamasında okul öncesi eğitim alanındaki uzmanların bu tanımın yapılmasında ortak bir fikirde buluşamamasıdır. Okula hazırbulunuşluğun tanımında genellikle çocukların yetenekleri ve kapasiteleri geniş bir yer kapsar (Garber, 2007).

Okul başarısı çocuğun okuma yazma, matematik, sosyal bilimler, fen, yaratıcı sanatlar, sağlık durumu ve fiziksel eğitimi, dil gelişimi ve İngilizce yeterliliği gibi akademik alanlardaki ilerlemesiyle ölçülür. Fakat çocuğun bu akademik alanlardaki ilerlemesi fiziksel gelişimi, sağlık durumu, sosyal ve duygusal gelişimi ve öğrenmeye olumlu tutumu gibi gelişimsel alanlarına bağlıdır. Çocuğun bir alanda ilerleme göstermesi ve öğrenmesi ile diğer alanlardaki ilerlemesi ve öğrenmesi bir bütün olarak birlikte çalışır.

Bir çocuğun gelişimsel alanlardaki ilerlemesi, çocuğun odaklanabilmesi, duygu ve davranışlarını denetleyebilmesi, birçok yönergeyi takip edebilmesi, problem çözebilmesi, plan yapabilmesi ve bunu ifade edebilmesi gibi yürütücü işlev becerilerini içerir. Bu beceriler çocuğun akademik olarak ilerleyebilmesinde ciddi derecede öneme sahiptir (The Office of Early Learning and School Readiness with consultation from the Exceptional Student Services Unit, 2013).

HAZIRBULUNUŞLUK ALANLARI

GELİŞİMSEL ALANLAR

Fiziksel Gelişim ve Sağlık

Sosyal ve Duygusal Gelişim

Mantık ve Düşünme

Öğrenme Karşı Tutumu

AKADEMİK ALANLAR

İngilizce Dil Gelişimi

Dil Gelişimi

Okuma Yazma Becerileri

Matematik Bilgisi ve Becerisi

Fen Bilgisi ve Becerisi

Sosyal Bilimler Bilgisi ve Becerisi

Yaratıcı Sanatlardaki İfade Etme Becerisi (The Office of Early Learning and School Readiness with consultation from the Exceptional Student Services Unit, 2013).

ECD çocukların gelişimini gelişimsel kategorilere ayırmıştır: fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal. Çocukların belirli gelişim görevlerini başarmada, doğrusal bir ilerleme göstermeleri beklenir (Shallwani, 2009).

Janus ve Offord (2000), okula hazırbulunuşluğu 5 gelişimsel alanda tanımlar: fiziksel sağlık durumu, sosyal becerileri, duygusal olgunluğu, dil ve bilişsel gelişimi ve iletişim becerileri ve genel bilgi durumu. ECD nin belirttiği kategorilerin keyfi olarak belirlendiği ve kavramsal olarak belirgin olmadığı iddia edilebilir. Örneğin Japonya toplumunda zeka kavramı yardımlaşma ve işbirliğini içerir. Benzer olarak, Kağıtçıbaşı (1996), çocuklardaki “uslu” kavramını bilişsel yeterlilikle bağlantılı olarak sosyal ve kişiler arası davranış biçimi olarak tanımlar (Janus ve Offord’dan aktaran Shallwani, 2009).

Bunun yanı sıra, çocukların gelişiminin değerlendirilmesi, Batı ve Avrupa toplumunda bireysel başarı odaklı değerlere dayanan gelişim olarak yansıtılır. Çocukların gelişimi, Batı ve Avrupa toplumuna ve durumuna göre belirlenen birtakım becerileri başarabilmesiyle ölçülür. Penn (2000), Birleşik Krallıkta anaokuluna devam eden çocukların belirli ana renkleri(kırmızı, mavi, sarı) bilmesi beklenirken, aynı yaşta olan Moğol çocuk çobanlar, siyah, beyaz ve gri renklerde ve bu renklerin farklı kombinasyonlarına sahip olan 320 atı birbirinden ayırmayı ve fark edebilmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Aslında bu çocuklardan görsel ayırt edebilme seviyelerinde iyi bir başarı beklenmektedir ve bu beklentiler her topluma göre farklılaşır (Penn, 2000).

Sonuç olarak, gelişimsel kategoriler ve belirli bir dönemdeki çocuktan başarması beklenen gelişimsel görevler evrensel değildir, daha çok toplumsal olarak düzenlenir ve içinden çıkılmayacak bir şekilde çocuklarla bağdaştırılır. Yapılan son araştırmalara göre, okula hazırbulunuşluğun ölçülmesindeki ana fikir, farklı kültürlerde ve farklı dile sahip olan toplumlarda eşit olmayabilir görüşüdür. Okulda sosyal açıdan kabul edilen ve toplum tarafından beklenen kavramlar kültürel yapı sayesinde oluşur. Örneğin, sosyal hiyerarşiyle birbirine bağımlı olan toplumlar, yetişkinlerle iletişim kurarken çocukların sessiz olmalarını, saygılı davranışlarda bulunmalarını bir değer olarak kabul edebilir. Çocukların yetişkinlere karşı sessiz kalmaları Batı toplumundaki okullarda yetersiz dil becerisine sahip bir çocuk olarak yanlış bir şekilde değerlendirilebilir. Benzer bir şekilde, iddialı ve dışa dönük bir yapıya sahip olmak Batı toplumunda olumlu bir iletişim şeklidir, fakat aynı davranış farklı bir toplumda cahillik ve endişe halini akıllara getirebilir. Okula hazırbulunuşluk bu bağlamda ele alındığında, Batı toplumunun inançlarına ve değer yargılarına göre düzenlenir, kavramsallaştırılır ve değerlendirilir (Shallwani, 2009).

Graue (2006), özetle okula hazırbulunuşluğu şöyle tanımlar; coğrafi bölgelere göre değişiklik gösterir, gelişim kavramına farklı bakış açılarındaki görüşlerin bütünüdür ve odaklanılan belirli becerilere göre çeşitlilik gösterir.

Sonuç olarak, okula hazırbulunuşluğu tanımlamak ve değerlendirmek günümüzde daha karmaşık ve zordur (Graue, 2006).

3. OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA ETKEN OLAN TEMEL FAKTÖRLER

Bir çocuğun okula hazır bulunmasında birden fazla etken bulunmaktadır. Bunlar; fizyolojik, zihinsel, duygusal ve çevresel faktörler olarak sınıflandırılabilir.

3.1 Fizyolojik Faktörler

Duyu organları bedenin dış dünyaya açılan pencereleridir çünkü bilgi duyu organları aracılığı ile duyumların zihinde etkileşimi sayesinde algılanır ve bir anlam kazanır. Bir bireyin duyu organları sağlıklı çalışırsa o kişi doğru bilgi sahibi olabilir. Bu yüzden, duyu organları, bilişsel gelişime de önemli etkiler yapmaktadır (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009).

Bireyin fizyolojik yönden sağlıklı bir yapıya sahip olmasının öğrenme üzerinde önemli bir rolü vardır. Özellikle görme ve işitme gibi alanlarda yaşanan bozukluklar öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Gelişim bir bütün olarak ele alındığında bu bozukluklar öğrenmeyi güçleştirmenin yanında bazı kişilik problemlerine de neden olmaktadır.

Duyu organlarının her biri öğrenme üzerine etkilidir fakat öğrenmeye aynı derecede etki etmez. Duyu organlarının içinde en fazla etkiye sahip olan “göz” dür. Göz aracılığı ile alınan uyarılar diğerlerine göre daha güçlü ve etkilidir. Bu sayede zihinde saklanması ve gerektiğinde hatırlanması daha kolaydır. Gözden sonra “kulak” en etkili olan ikinci organdır, zihnimizde oluşan kavramların büyük kısmı, bu iki organ sayesinde kazanılır (Engin, Özen ve Bayoğlu, 2009).

3.2 Zihinsel Faktörler

Okula hazırbulunuşlukta en önemli faktörlerden biri şüphesiz ki çocuğun bilişsel gelişimidir. Bilişsel gelişim çocukların okulun beklentilerini karşılamada ve okuma yazma çalışmaları ve matematik gibi zihinsel beceriler beklenen durumlarla daha kolay

başı çıkabilmelerini ve başarılı olabilmelerini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Bu beklentilerin karşılanması için zeka faktörü önemli bir role sahiptir.

Çocuğun problem çözebilmesi, olaylar arasında ilişki kurup mantık yürütebilmesi, merak duyması ve öğrenmeye karşı istekli davranışlar sergilemesi zihinsel gelişim alanı becerilerindendir.

Zekanın okula hazırbulunuşlukta önemli bir etkisi vardır, fakat kişilerin bireysel farklılıklarına göre öğrenme stilleri farklılık gösterebilir. Howard Gardner Çoklu Zeka Kuramında, insanların farklı zeka türlerine sahip olduğunu ve farklı şekillerde daha kolay öğrenme gerçekleştirebileceklerini savunur. Bu zeka türleri: 1. Sözel Zeka, 2. Mantıksal-Matematiksel Zeka, 3. Müzik Zekası, 4. Bedensel-Kinestetik Zeka, 5. Görsel-Uzamsal Zeka, 6. Bireysel-İçsel Zeka, 7. Sosyal Zeka, 8. Doğa Zekası olmak üzere sekiz çeşit olduğunu savunur (Davis ve diğerleri, 2011).

Özellikle okul öncesi dönemde, belirtilen farklı zeka türleri göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitim programlarının hazırlanması çocukların bireysel farklılıklarına hitap edeceğinden daha kolay bir şekilde öğrenme gerçekleşmesinde büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

3.3 Duygusal Faktörler

Duygusal olgunluk, çocuğun yaş dönemine ve yaşadığı toplumun kültürel yapısına uygun şekilde davranışlar, tepkiler, duygular yaşama durumuyla belirlenmektedir (Özaslan, 2010).

Duygusal açıdan belli bir olgunluğa ulaşmış olmak çocuğun hazır bulunmasında ve okula başlamasında önemli bir etkidir.

Zekası yaşına göre yeterli olan bir çocuk, evden ayrılma olgunluğunu ruhsal açıdan göstermeyebilir. Çocukların okula hazır bulunmasında zihinsel gelişimin yanında duygusal gelişimi de önemlidir.

Uzmanlar, duygusal olarak sağlıklı olmanın en belirgin işaretinin çocuğun insanlarla rahatça iletişim kurabilmesi ve öğrenme konusunda isteği olarak tanımlamıştır. Bu duyguları sağlıklı bir şekilde gelişen bir çocuğun yeni şeyler öğrenmeye isteği artmaktadır (Özaslan, 2010).

Görme, duyma ve bilişsel gelişiminde problem olmayan bir çocuk eğitim alanında zorluk yaşıyorsa bu çocuğun duygusal problemleri olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Okulda veya aile içinde yaşanan mutsuzluk durumu vardır, ailenin çocuktan yaşına göre fazla beceri göstermesini istemeleri ya da çok ilgisiz ebeveyn tutumu da çocuklarda mutsuzluk ve huzursuzluk yaratabilir. Sonuçta, duygusal problemler çocuğun okul ve öğrenme başarısını olumsuz yönde etkilemektedir (Ungan ve Tüzer, 2001).

3.4 Çevresel Faktörler

Çevresel faktörlerde aile ortamı, ekonomik koşullar ve öğretmenin rolü büyük önem taşımaktadır.

Okula hazırlıkta öğretmenlerin etkisi göz ardı edilemez derecede önemlidir. Zamanın büyük bir bölümünü okulda geçiren çocuğu gözlemleyen, onlara bilgi aktaran, gelişimleri için uygun programlar hazırlayan uygulayan, çocukların akademik başarılarını değerlendiren kişi olarak öğretmen çocukların eğitim hayatlarında önemli bir faktördür.

Okul öncesi öğretmenlerinin en büyük görevi, çocukların gelişimlerini ilerletmek için onlara uygun fırsatlar yaratmak, daha sonraki öğrenim hayatlarında başarı sağlayabilmeleri için onları cesaretlendirmek ve isteklendirmektir.

Okul motivasyonunun hazırbulunuşluğu etkilediği ve sonucunda çocuğun akademik başarısını arttırdığı ve uyumunu kolaylaştırdığı düşünülecek olursa öğretmenin buradaki hayati öneminin, çocuğa karşı tutumu ve davranışlarının çocuğun motivasyonunda ve öğrenmesinde etkili olduğu bilinmektedir (Boz, 2004).

Çocuğun ilköğretime hazır olmasında öğretmenin yanı sıra ailenin de tutum ve davranışlarının çocuk üzerindeki etkisi büyüktür. Çocuğun ilk öğrenme deneyimlerinin yaşandığı ortam aile ortamıdır. Aile içindeki yaşantısı çocuğun gelecekteki hayatının temellerini atmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuğa sağlanan zengin çevre ve uyarıcılar onun yaşantısını olumlu yönde etkileyecektir. Aile çevresinde yaşadığı olumlu ve olumsuz deneyimler onun gelecek hayatını etkileyecek öneme sahiptir. Çocuğun ailesi ve yakın çevresi onun gelişiminde aktif bir rol oynamaktadır, çocuğun gelişiminin olumlu yönde desteklenmesi ailesi ve yakın çevresinin davranış ve tutumlarına bağlıdır.

Çocuğun okula uyumunu ve okul başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biri de çocuğun içinde bulunduğu kültürel ve sosyo-ekonomik durumdur.

Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde yetişen çocuklar okulda bir takım becerilerde zorluk yaşamaktadırlar. Okula ekonomik koşulları daha iyi olan çocuklardan daha az beceriye sahip olarak başlarlar ve okul hayatlarında diğer çocukların gerisinde kalırlar.

Sosyo-ekonomik statü, bir kişinin, ailenin ya da grubun toplumsal hiyerarşiye göre zenginlik, toplumsal açıdan tanınma ya da toplumsal imtiyazlar gibi güçlere dayanan değerlere sahip olmasına göre belirlenir.

Bu şartlar altında, toplumdaki insanlar elde ettikleri değerlere göre farklı tabakalara ayrılır. Genel anlamda, ebeveynlerin mesleği, eğitimi, ekonomik geliri, gücü ve prestiji bu belli değerlerin bir parçasıdır ve bireyler ait oldukları tabakaya göre farklı yaşam standartlarına sahiptir.

Düşük sosyo-ekonomik statüye ait ailelerin çocukları, okul başarısı için önemli olan becerileri başarmakta risk altındadır. Çünkü bu çocukların okul öncesi dönemde de gerekli becerileri daha az desteklenir.

Sosyo-ekonomik yönden düşük olan ailelerin çocukları istenmeyen davranışlar sergilemeye daha yatkın olurlar, sınıf tekrarı yaparlar, derslerde özel ilgiye gerek duyarlar ya da okulu tamamlamadan eğitimlerini bırakırlar.

Düşük koşullar çocuğun dünyasını da fakirleştirir, böylece, çocuk ideal gelişimi için gerekli olan sosyal ve bilişsel uyarıcılardan mahrum kalır. Bundan dolayı, araştırmacılar, çocukların okula evde hazırlanması ve okul öncesi eğitim kurumuna gitmemesi durumunda, ebeveynlerin aile tutumu, çocuğa evde verdikleri eğitimin sosyo-ekonomik koşullara bağlı olarak farklılık göstermekte olduğunu, bu da çocukların bilişsel gelişiminin, dil gelişiminin, zekasının ve okul başarısının neden birbirinden farklı olduğunu ispatlamaktadır. Sonuç olarak, düşük sosyo-ekonomik koşullara sahip aileler, evde de daha zayıf bir öğrenme ortamı oluşturuyorlar, sonuçta çocuklar okula daha az düzeyde hazırlanmış oluyor (Burger, 2010).

Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlardaki, farklı okula başlama evrelerinde bulunan çocuklarda, anne babaların ve okul öncesi eğitimin çocuğa okuldaki uyumunda ve okumayı öğrenmesinde yararlı olabilecek deneyimleri kazandırmadaki deneyimleri de farklılık göstermektedir. Farklı çevrelerde yetişen çocuklar arasında okula hazırlanma yönünde oluşan ayrıcalıkları ortaya çıkarmak ve daha ilköğretime başlamadan önceki evrede, aile çevresinde okulun istekleri için yeterince uyarılmadıklarından dolayı, başarısızlıkla karşılaşma olasılıkları büyük olan sosyo-kültürel ortamlarda elverişsiz ortamlarda yetişen çocuklar için alınabilecek önlemleri belirlemenin önemli olduğu düşünülerek bu araştırma planlanmıştır.

Oktay (1983) ailenin sosyo-kültürel düzeyinin ve özellikle de ebeveynlerin gösterdiği eğitimsel yaklaşımların çocuğun okula hazırbulunuşluğunu önemli derecede etkilediğini belirtmektedir. Aile ve yakın çevre uyaranlarının azlığı ve yetersizliği durumunda çocukların okula uyumluluk düzeyleri farklılık göstermekte ve bu da çocuğun okul başarısını etkilemektedir.

4 . KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Arı, Üstün ve Akman (1994) çalışmalarında okul öncesi eğitim alan ve okul öncesi eğitim almayan çocukların kavram gelişimlerini incelemek amacıyla 32 okul öncesi eğitim alan, 62 okul öncesi eğitim almayan toplam 94 çocukla çalışma yapmışlardır. Çalışmada Bracken Temel Kavram Ölçeği'nin Bracken Screening Concept Testi' nin A ve B formlarını veri toplama aracı olarak kullanmışlardır. Araştırma sonucunda; çocukların kavram gelişiminin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna varmışlardır.

Başer (1996), 240 ilkokul birinci sınıf öğrencisinin akademik başarılarını anasınıfı eğitimi alıp ve almadığını göz önünde bulundurarak karşılaştırma yapmıştır. Yaptığı çalışma sonucunda, eğitim düzeyi yüksek olan anne babaların çocuğun erken yaşlarda eğitim almasını önemsediklerini vurgulamaktadır.

Yazıcı (2002) birinci sınıfa yeni başlayan 72, anasınıfına devam eden 70, toplam 142 çocukla yaptığı çalışmada orta sosyoekonomik düzeye sahip okul öncesi eğitim alan ve almayan altı yaşındaki çocukların okul olgunluğu düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını incelemiştir.

Çalışmada “Metropolitan Olgunluk Testi” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ise, okul öncesi eğitim alan çocukların okul olgunluğu puanlarını, okul öncesi eğitim almayan çocuklardan daha yüksek çıkmıştır. Bununla yanısıra ebeveynleri üniversite mezunu olan çocukların okul olgunluğu puanlarının anne babaları lise ve ilköğretim mezunu olanlara göre daha yüksek çıktığı ortaya konmuştur.

Anderson ve diğerkleri (2003), Afrikalı, Latin, Asyalı ve Amerikalı olmak üzere farklı etnik kökene ait çocuklardan oluşan bir örneklem üzerinde, okul öncesi eğitim programını Bilişsel, Sosyal, Çocukların Sağlıklarının Takibi ve Ailesel açıdan incelemişlerdir. Çalışmalarında, Woodcock Johnsonor CaliforniaAchievement Test Stanford-Binet ve the Wechsler Intelligence Scale for Children gibi standart testleri kullanmışlardır. Araştırma sonucunda okul öncesi eğitim programlarının çocukların bilişsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği ve öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı ortaya çıkmıştır.

Boz (2004), Ankara ilinin farklı ilçelerinde bulunan 117 anasınıfı öğretmeni, 97 birinci sınıf öğretmeni ve 258 veli ile yaptığı çalışmasında, velilerin sosyo ekonomik düzeylerine göre okula hazırbulunuşlukla ilgili görüşlerinin de farklılaştığını gözlemlemiştir. Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri yükseldikçe çocuklarının okuma yazma becerisinin de yükseldiği sonucuna varmıştır.

Esaspehlivan (2006) okul öncesi eğitim almış ve okul öncesi eğitim almamış 78-68 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerini incelemek amacıyla İstanbul ili 6 ilçesinde bulunan resmi ve özel ilköğretim birinci sınıfına devam eden toplam 300 öğrenciden oluşan bir örneklem oluşturmuştur. Çalışmasında veri toplama araçları olarak “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği’nin Gelişim Formu ve Uygulama Formu” kullanmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim alan çocukların, okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre okula hazır oluş düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Ülkü (2007), 350 okulöncesi velisi, 50 okulöncesi öğretmeni, 400 ilkokul birinci sınıf velisi ve 40 ilkokul birinci sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 840 kişiyle çalışmıştır. Sonuç olarak, velilerin çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları

gereken özelliklerde başta takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak öncelikli sıraladıkları görülmektedir.

Erbay(2008), çalışmasında, 194 kız, 207 erkek olmak üzere toplam 401 birinci sınıf öğrencisi ve onların anne-babalarından oluşan bir örneklem üzerinde araştırma yapmıştır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri düzeylerini karşılaştırmak için Çubukçu ve Gültekin (2000) tarafından hazırlanan İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler ölçeği ve anne – baba tutumlarını ölçmek amacıyla Schafer ve Bell (1958) tarafından geliştirilen Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği kullanmıştır.

Erbay(2008) yaptığı çalışma sonucunda, Okul öncesi eğitim alan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri kardeş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna varmıştır.

Yangın (2009) çalışmasında ilköğretim 1. sınıfta okuyan 77 öğrencinin hazır bulunuşlukları ile okuma ve yazma başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Metropolitan Olgunluk Testi”, ses farkındalıklarını belirlemek için “YoppSinger Testten” uyarlanan bir test, okuma başarılarını belirlemek için Okuma Performans Testi’nden uyarlanan üç ayrı test ve yazma başarılarını belirlemek için üç farklı dikte etkinliği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda hazır bulunuşluğun ve okul olgunluğunun okuma ve yazma başarılarında çok önemli bir değişken olduğu ortaya konmuştur.

Blasberg (2010), ekonomik gelir ve okula hazırbulunuşluk arasındaki ilişkiyi incelemek için dört, beş ve altı yaş olmak üzere toplam 274 çocukla çalışmıştır. Araştırma sonucunda ise gelir düzeyi arttıkça çocukların okula hazırbulunuşluklarının da artmakta olduğu sonucuna varmıştır.

Annenin öğrenim durumuyla çocukların okumaya hazırlık düzeyleri arasında ilişki bulmuştur. Annenin öğrenim durumu yükseldikçe çocukların okumaya hazır hale gelme düzeylerinin de artmakta olduğu sonucuna varmıştır.

Erkan ve Kırca (2010)'nın Ankara İli Akyurt ilçesinde ilkokul birinci sınıfa devam eden çocukların okul öncesi eğitimi alan çocuklarla, okul öncesi eğitim almayanların okula hazırbulunuşluk düzeylerini karşılaştırmıştır, yapılan çalışmanın örnekleminde okul öncesi eğitim alan çocuklardan 39'u kız, 46'sı erkek, okul öncesi almayan çocuklardan 43'ü kız, 42'si erkek olmak üzere toplam 170 çocuk ve velisi bulunmaktadır. Veri Toplama aracı olarak "Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi (Altıncı Versiyon) ve "Aile Anket Formu" kullanılarak toplanmıştır.

Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitimi alan çocukların okula hazırbulunuşlukları daha yüksek olduğu çıkmıştır ve okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların cinsiyetlerine göre okula hazırbulunuşluk düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna varmıştır.

Ayrıca, çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri anne babalarının öğrenim durumlarına göre farklılaştığı sonucuna varmışlardır. Lise ve yükseköğrenimli olan ebeveyleerin çocuklarının, anne ve babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ve ilköğretim mezunu olanlara göre okula hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Yeşilyurt (2011), çalışmasında; Türkiye genelinde 7 ayrı bölgeden 7 ayrı ilde çalışma yapmıştır bu iller; Akdeniz Bölgesi'nde Antalya; Doğu Anadolu Bölgesi'nde Erzurum, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şanlıurfa, İç Anadolu Bölgesi'nde Ankara, Karadeniz Bölgesi'nde Samsun ve Marmara Bölgesi'nde İstanbul olmak üzere toplam 1465, 5-6 yaş çocuğu ve velileri ile araştırmacı tarafından oluşturulan bir anket kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, ebeveynlerin yaşlarının okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerine ve kurumların bu beklentileri karşılayıp karşılamadığına dair görüşlerinde, ebeveynlerin yaşlarının etkili olmadığı sonucuna varmıştır.

Erkan (2011) farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf çocuklarının okula hazırbulunuşluklarını cinsiyet, okul öncesi eğitim alıp almama ve anne-baba öğrenim düzeyine göre incelemiştir.

Metropolitan Okula Hazırbulunuşluk Testini ilköğretim okulları birinci sınıfa devam eden toplam 179 öğrenciye uyguladığı çalışmasında ailelerin sosyo ekonomik düzeyinin çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etken olduğunu belirtmektedir.

Pirpir (2011), tarafından okulöncesi eğitim imkânlarından yararlanamayan çocukların annelerine verilen Temel Eğitime Hazırlık Anne Eğitim Programının (TEHAEP) 5-6 yaş çocuklarının okula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında görülmektedir. Aratırmanın örneklemi Konya İli Selçuklu İlçesi Bosna Hersek Mahallesi'nde oturan (alt sosyo ekonomik ve alt sosyo kültürel düzey) anneler ile okulöncesi eğitim imkânlarından yararlanamayan 5-6 yaş grubundaki çocukları arasından seçilen 28 deneme ve 27 kontrol olmak üzere toplam 55 anne ile 55 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, çocuklar için: "Peabody

ResimKelime Testi”, “Metropolitan Okul Olgunluk Testi” ve “Sosyal-Duygusal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (5-6 yaş)”, anneler için: “TEHAEP Başarı Testi” ile “Anne Eğitim Programına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanmıştır.

Araştırma sonucunda, annelere uygulamış olduğu anne eğitim programının başarılı olduğu sonucuna varmıştır. Eğitim verilen annelerin çocuklarının bilişsel becerilerinde anlamlı bir artış olduğu ve bu artışın kalıcı etki gösterdiği sonucuna varmıştır.

Gündüz ve Çalışkan (2013) yaptıkları çalışmada, Akşehir İlçe merkezindeki 11 ilkokulda 60-66 aylık dönemde bulunan 46 kız, 21 erkek, 66-72 aylık dönemde bulunan 28 kız, 42 erkek, 72-84 aylık dönemde bulunan 31 kız, 37 erkek öğrenci olmak üzere toplam 205 (105 kız, 100 erkek) öğrenci ve 17 öğretmen ile çalışma yapmışlardır. 60-66, 66-72 ve 72-84 aylık çocukların okul olgunluğu ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenebilmesi için veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi ve Metropolitan Okul Olgunluğu Testi, İlk Okuma Yazma Sürecini Değerlendirme Formu, Açık Uçlu Öğretmen Görüşme Formu kullanmışlardır.

Araştırma sonucunda, grupların okuma yazma becerilerini kazanma düzeyleri incelendiğinde ise 66-72 ve 72-84 ay grubundaki çocuklar 60-66 ay grubundaki çocuklara göre yüksek puanlar elde ettiği görülmektedir. Sonuç olarak eğer öğretim programları ve okulun fiziksel özellikleri 60-66 ve 66-72 aylık çocukların gelişim özelliklerine uygun düzenlenirse bu yaş grubundaki çocukların okula başlayabileceği sonucuna varmışlardır.

Şahin, Sak ve Tuncer (2013), 35 anaokulu öğretmeni 35 sınıf öğretmeninden oluşan katılımcı grubuna okula hazırbulunuşlukta öğretmen görüşleriyle ilgili görüşme

tekniki kullanarak yaptıkları çalışmada ilkokul öğretmenleri çocukların okula hazırbulunuşluğunu artırmak için birtakım tavsiyelerde bulunmuşlardır, bunlar;

- anaokulu öğretmenlerinin çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyici etkinlikler düzenlemeli,
- yaşlarına uygun ve eğlenceli okula hazırbulunuşluk etkinlikleri planlamalı,
- ilkokul birinci sınıflar ziyaret edilmeli ve ilkokul öğretmeni ve anaokulu öğretmeni işbirliği içinde çalışmalı.

Şahin, Sak ve Tuncer (2013) yapılan çalışmada 35 öğretmenden 8'i Türkiye'de okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ensar ve Keskin (2014), İstanbul ilinin Sultangazi ilçesinde ilkokul birinci sınıfa devam eden 60-66 aylık ve 66-72 aylık yaş aralığındaki toplam 609 ilkokul birinci sınıf öğrencisi ile yaptıkları çalışmada çocukların çeşitli değişkenler açısından okula sosyal duygusal uyumlarında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını araştırmışlardır. Veri toplama yöntemi olarak Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kullanmışlardır.

Sonuç olarak, aile gelir düzeyi yüksek olan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akranlarla etkileşim puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Özcan (2014), Eskişehir ili Odunpazarı ilçesine bağlı İsmet İnönü İlkokulunda toplam 51 ilkokul birinci sınıf öğrencisiyle, okul olgunluğunu belirleyen bilişsel gelişim alanındaki hazırbulunuşluk düzeylerinin okuma yazmayı öğrenme sürecine olan etkisini incelediği çalışmasında, okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklara Metropolitan Okul Olgunluğu Testi uygulamıştır. Sonuç olarak, anne ve baba öğrenim düzeyi ile okul olgunluğu arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını belirtmiştir. Fakat, anne ve

babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okul olgunluklarının da yükseldiğini vurgulamaktadır.

Çakmak, Elibol ve Demirbaş (2014), 41 kız 39 erkek olmak üzere toplam 80 anaokulu çocuğuyla yaptığı çalışmada, ‘Metropolitan Okul Olgunluğu Testi’ni kullanmıştır. Çalışma sonucunda ise, çocukların okul olgunluğu puanlarının yaşlarına paralel olarak arttığı sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak, yapılan araştırmalar tarihlerine göre incelenirse, 1994 yılından 2014 yılına kadar yapılan araştırmalarda benzer değişkenler incelenip çok farklı sonuçlara varılmadığı görülmektedir.

5. YÖNTEM

5.1 Araştırmanın Amacı

Ülkemizde 11 Nisan 2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4+4+4 eğitim sisteminde 66 ayını dolduran çocukların okula katılmasının zorunlu hale gelmesi 2012- 2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. 60-66 aylık çocuklar ise velilerin izniyle okula başlamaktadır, veliler çocuklarının hazır olmadığını düşünürlerse rapor alabilirler ve çocuklarını bir sonraki yıl eğitim öğretime başlatabilirler.

Bunun sonucunda 60 – 66 ay yaş grubunda olan 450 bin çocuk 2012/13 eğitim-öğretim yılında ilkokula başlamıştır. Bu yeni yasanın eğitim sistemine getirdiği en büyük değişikliklerden biri, birinci sınıf öğrencilerinin yaş gruplarının 60 – 84 ay gibi geniş bir aralık oluşturmalarıdır (Tekin ve diğerleri, 2014).

Bu yeni uygulama sonrası farklı yaş grubundan olan çocukların aynı sınıflarda eğitim alması, çocukların henüz okul olgunluğu sağlamadan okula başlaması ve başarısızlık göstermeleri, aynı yaş grubundaki çocukların bazılarının okula hazır bulunması, bazılarının ise hazır olmaması gibi bir takım problemler ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada çocukların okul olgunlukları incelenerek hangi faktörlerin çocukların okula hazırbulunuşluklarına etki ettiğinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimi alan 60-72 aylık çocukların algısal, bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve psikomotor becerilerinin ilkokula başlamadan önce hazır hale gelip gelmediğinin incelenmesidir.

5.2 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın örnek grubu İstanbul ilinde yaşayan ve anaokuluna devam eden normal gelişim gösteren 5 ve 6 yaş çocukları alınarak sınırlandırılmıştır.

5.3 Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada kullanılacak olan anketleri araştırmaya katılan öğrencilerin ve öğretmenlerin samimi ve doğru cevaplandıracakları varsayılmaktadır.

5.4 Araştırmanın Evreni

Araştırmanın amacına bağlı olarak, İstanbul ili Küçükçekmece, Bakırköy, Şişli, Fatih ve Bahçelievler ilçelerinde bulunan MEB'na bağlı anaokulları ve Özel anaokullarında bulunan 60-72 aylık normal gelişim gösteren çocuklar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

5.5 Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi İstanbul ili, Küçükçekmece, Bakırköy, Şişli, Fatih ve Bahçelievler ilçeleri tabaka olarak düşünülerek örneklem çerçevesi oluşturulmuştur. Bu ilçelerdeki MEB'e bağlı ve özel anaokuluna devam eden 62-70 aylık normal gelişim gösteren 200 anaokulu çocuğu örneklem olarak alınmıştır.

Araştırmada kullanılan demografik bilgilere ait tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.1 Örnekleimde Yer Alan Çocukların Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

Çocuğun Yaşı	Çocuğun Cinsiyeti		Toplam	Yüzde %
	E	K		
5	48	45	93	46,5
6	49	58	107	53,5
Toplam	97	103	200	100

Tablo 5.1 de görüldüğü gibi, 5 yaşında 48 erkek, 45 kız toplam 93 okul öncesi eğitimine devam eden çocuk, 6 yaşında 49 erkek, 58 kız toplam 107 çocuk olmak üzere örnekleme toplam 200 okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuk yer almaktadır.

Tablo 5.2 Örnekleme Yer Alan Çocukların Çocukların Kardeş Sayılarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Kardeş Sayısı	Frekans	Yüzde
0	62	31,0
1	90	45,0
2	42	21,0
3	5	2,5
4	1	,5
Toplam	200	100,0

Tablo 5.2’de görüldüğü gibi, 62 tek çocuk, 1 kardeşi olan 90 çocuk, 2 kardeşi olan 42 çocuk, 3 kardeşi olan 5 çocuk ve 4 kardeşi olan 1 çocuk araştırmaya katılmıştır.

Tablo 5.3 Örnekleme Yer Alan Annelerin Öğrenim Düzeylerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Annenin Öğrenim Düzeyi		
	Frekans	Yüzde
İlkokul-ortaokul	21	10,5
Lise	115	57,5
Üniversite ve üzeri	64	32,0
Toplam	200	100,0

Tablo 5.3’te ankete katılan annelerin 21’i ilkokul-ortaokul mezunu, 115’i lise mezunu, 64’ü ise üniversite mezundur. Annelerin büyük bir bölümünün lise mezunu olduğu görülmektedir

Tablo 5.4 Örneklemde Yer Alan Babaların Öğrenim Düzeylerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Babanın Öğrenim Düzeyi		
	Frekans	Yüzde
İlkokul-ortaokul	20	10,0
Lise	120	60,0
Üniversite ve üzeri	60	30,0
Toplam	200	100,0

Tablo 5.4'te araştırmaya katılan babaların 20'si ilkokul mezunu, 120'si lise mezunu ve 60'ı da üniversite ve üzeri öğrenime sahiptir.

Tablo 5.5 Örneklemde Yer Alan Annelerin Yaşlarına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Annenin Yaşı	Frekans	Yüzde
26-30	39	19,5
31-35	81	40,5
36-40	66	33,0
41-45	14	7,0
Toplam	200	100,0

Tablo 5.5'e bakıldığında 26-30 yaş aralığında 39 anne, 31-35 yaş arasında 81 anne, 36-40 yaş arasında 66 anne, 41-45 yaş aralığında 14 anne bulunmaktadır. Annelerin yaş ortalaması 31-35 yaş aralığında çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 5.6 Örneklemde Yer Alan Annelerin Mesleklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Annenin mesleği	Frekans	Yüzde
Akademisyen	2	1,0
Bankacı	10	5,0
Esnaf	7	3,5
Ev hanımı	110	55,0
Memur	2	1,0
Muhasebeci	7	3,5
Mühendis	1	,5
Öğretmen	44	22,0
Sağlık çalışanı	3	1,5
Sekreter	7	3,5
Serbest meslek	7	3,5
Toplam	200	100,0

Tablo 5.6’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan annelerin büyük bir kısmını oluşturan 110 kişi ev hanımıdır. İkinci çoğunluğu oluşturan 44 anne ise öğretmendir.

Tablo 5.7 Örneklemde Yer Alan Babaların Mesleklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Babanın mesleği	Frekans	Yüzde
Akademisyen	1	,5
Avukat	1	,5
Bankacı	14	7,0
Doktor	3	1,5
Esnaf	38	19,0
Mali müşavir	4	2,0
Memur	10	5,0
Muhasebeci	3	1,5
Mühendis	1	,5
Öğretmen	15	7,5
Sağlık çalışanı	1	,5
Satış danışmanı	5	2,5
Serbest meslek	99	49,5
Yönetici	5	2,5
Toplam	200	100,0

Tablo 5.7’de araştırmaya katılan babaların büyük çoğunluğunu oluşturan 99 baba serbest meslek yapmaktadır.

Tablo 5.8 Örneklemde Yer Alan Ailelerin Aylık Gelir Düzeylerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Ailenin aylık geliri	Frekans	Yüzde
4000TL ve altı	64	32,0
4001TL-8000TL arası	103	51,5
8001TL-12000 arası	30	15,0
12001TL ve üzeri	3	1,5
Toplam	200	100,0

108 ailenin aylık gelir düzeyi 4001TL-8000TL arasında olduğu görülmektedir, teste 200 aile katılmış olup 108 ailenin aylık gelir düzeyi 4001TL-8000TL arasında bulunmaktadır. 4000TL ve altında olan 64 aile bulunmaktadır, 8001TL-12000TL aylık gelire sahip 30 aile bulunmaktadır.

Tablo 5.9 Örneklemde Yer Alan Ailelerin Yaşadıkları Semtlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yaşadıkları Semt	Frekans	Yüzde
Bahçelievler	22	11,0
Bakırköy	18	9,0
Bayrampaşa	34	17,0
Fatih	11	5,5
Florya	14	7,0
Küçükçekmece	26	13,0
Sefaköy	43	21,5
Şişli	21	10,5
Topkapı	11	5,5
Toplam	200	100

Tablo 5.9’da örneklemde yer alan ailelerin büyük kısmı olan 43 aile Sefaköy’de ikamet ettiği görülmektedir.

Tablo 5.10 Örneklemde Yer Alan Çocukların Doğum Sırasına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Doğum Sırası	Frekans	Yüzde
1	112	56,0
2	69	34,5
3	18	9,0
4	1	,5
Toplam	200	100

Araştırmaya katılan 200 çocuğun 112'si birinci çocuk olarak görülmektedir, 69'u ikinci çocuk, 18'i üçüncü çocuk ve 1 tanesi de dördüncü çocuktur.

Tablo 5.11 Çocukların Başarılarına Göre Oluşturulmuş Grupların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Grupların Cevapladıkları Toplam Sorular	Frekans	Yüzde
30-38 (1.GRUP)	1	,5
39-47 (2.GRUP)	3	1,5
48-57 (3.GRUP)	196	98,0
Toplam	200	100,0

Çocukların testin genelinden toplam verdikleri doğru cevap sayılarına göre 3 grup ortaya çıkmıştır. Testten toplam 30-38 soruya doğru cevap verenler 1.grubu oluşturmaktadır. 39-47 soruyu doğru cevaplayanlar 2.grubu oluşturmaktadır. 48-57 soruyu doğru cevaplayanlar ise 3.grubu oluşturmaktadır. Tablo 5.11'de görüldüğü üzere 1. Grupta 1 öğrenci, 2.grupta 3 öğrenci, 3.grupta ise 196 öğrenci bulunmaktadır.

5.6 Temel Problem

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin okula hazırbulunuşluk düzeyleri arasında farklılaşma var mıdır ve bu farklılaşmada ekonomik koşullar, cinsiyet, yaşanılan semt ve ailenin öğrenim durumu belirleyici bir etken midir?

5.7 Alt Problemler

1. Çocukların okula hazırbulunuşlukları cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Okul olgunluğu çocukların sosyo-ekonomik koşullarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Okul olgunluğu çocukların kardeş sayılarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Okul olgunluğu çocukların doğum sırasına göre farklılaşmakta mıdır?

5. Çocukların okula hazırbulunuşlukları yaşadıkları semte göre farklılaşmakta mıdır?
6. Çocukların okula hazırbulunuşlukları annelerin öğrenim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
7. 5 ve 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşlukları arasında farklılaşma var mıdır?
8. Çocukların okula hazırbulunuşlukları annenin yaşına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Çocukların okula hazırbulunuşlukları annenin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?
10. Çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın öğrenim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
11. Çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?
12. Çocukların yaşlarıyla algısal-bilişsel alan ortalamaları arasında farklılaşmakta mıdır?
13. Çocukların testteki başarılarına göre oluşturulan gruplarla annenin öğrenim durumu arasında farklılaşmakta mıdır?

5.8 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada uygulanan formlar Prof. Dr. Meziyet Arı ile birlikte geliştirilmiştir.

Veli bilgi formu (ek 1) : Bu formda demografik bilgiler bulunmaktadır. Çeşitli kaynaklar taranarak ve ilgilenilen değişkenler göz önünde bulunarak hazırlanmıştır.

Okul olgunluğu ölçme aracı; Bu çalışmada kullanılan okul olgunluğu testi Prof. Dr. Meziyet Arı ile araştırmacı tarafından çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Ölçme aracı öncelikle Meb'e bağlı bir bağımsız bir anaokulunun 4, 5 ve 6 yaş toplam 30 çocukla çalışılmıştır. Pilot uygulama sonuçları alınmış ve analiz sırasında olabilecek sorunlar görülmeye çalışılmıştır.

5-6 yaş çocukları için 57 maddeden oluşan bu test, sözel alan, algısal-bilişsel alan ve psikomotor alan olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır. Bu formda çocukların okula hazırbulunuşluklarını kapsayan maddeler yer almaktadır. Cevaplar doğru ve yanlış şeklinde betimlenmiştir. 48 madde olan test 4-5-6 yaşında olan 30 çocukla pilot uygulaması yapıldıktan sonra 57 madde olmasına karar verilmiştir ve son halini almıştır.

1. **Sözel alan:** bu bölümde öğrenci yönergeler eşliğinde kendisinden istenilen nesneyi verilen üç resim arasından tanıması ve işaretlemesi gerekmektedir. Bu test çocukların kelime dağarcığını ölçmek için hazırlanmıştır.
2. **Algısal-Bilişsel alan:** bu bölümde çocukların hem algısal hem de bilişsel gelişimlerini ölçmek amacıyla hazırlanmış çeşitli sorulardan oluşmaktadır. Öğretmenin okuduğu hikayenin sorularını doğru cevaplama, üç tane nesne resim gösterilip daha sonra hatırladıklarını 7 nesne içinden ayırt edebilme ve işaretleme, öğretmenin okuduğu bir öncekinden farklı olan hikayeyi devam ettirebilme, sağa ve sola doğru giden araçların içinden sağ tarafa doğru gidenleri algılayıp işaretleme, sağ el ve sol el resimlerine bakıp sağ eli kırmızıya sol eli maviye boyama, çeşitli zıt analogi kavram ve sayı soruları, benzer şekillerin eşleştirilmesi, elektrikle çalışan ve çalışmayan eşyaları nesnelerin içinden algılayıp işaretlemesi, verilen resim grubunun algısal bütünlüğüne göre boş olan kısma yan tarafta verilen hangi nesnenin geleceğini işaretlemesi, verilen hayvan grubu içinden farklı olan hayvanı ayırt edip işaretlemesi, karmaşık olarak verilen resimleri doğru sıraya koyabilme, eksik olarak verilmiş nesneyi yandaki

parçalardan hangisinin tamamlayacağını ayırt edip işaretlemesi gibi sorular içerir. Bu test öğrencinin ilkokula başlamadan önce algısal ve bilişsel gelişimini ölçmek için hazırlanmıştır.

- 3. Psikomotor alan:** bu bölümde öğrencinin blokları kullanarak 3 katlı kule inşa etmesi, yap-bozu tamamlaması, sağa dönüp üç adım ilerlemesi, bir ev çizmesi, tek ayak üzerinde üç kere zıplaması, kollarını iler doğru uzatıp 3 kere yere çömelip tekrar kalkması, çeşitli hayvanların seslerini çıkarıp taklitlerini yapması, çeşitli duygu ifadelerini taklit etmesi ve bir çocuk çizmesi istenmiştir. Bu bölüm çocuğun psikomotor becerilerinin gelişimini ölçmek için hazırlanmıştır.

Ölçeğin değerlendirilmesi:

Örnekleme alınan çocukların, uygulamada başarılı oldukları sorular göz önüne alınarak, en az doğru sayısı ile en çok doğru sayısı arasındaki fark üçe bölünür. İlk gruba giren çocuklar ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri düşük, ikinci gruba giren çocuklar ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri orta, üçüncü gruba giren çocuklar ise ilkokula hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek olarak ele alınır. Özellikle ilkokula hazırbulunuşlukları düşük olan çocukların ilkokula hazırlayıcı eğitim programına tabii tutulmaları tavsiye edilmektedir (Gonca, 2004).

Çocukların testin genelinden toplam verdikleri doğru cevap sayılarına göre 3 grup ortaya çıkmıştır. Testten toplam 30-38 soruya doğru cevap verenler 1.grubu oluşturmaktadır. 39-47 soruyu doğru cevaplayanlar 2.grubu oluşturmaktadır. 48-57 soruyu doğru cevaplayanlar ise 3.grubu oluşturmaktadır.

5.9 Ölçeğin Güvenilirliği

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik hesaplamasında alfa katsayısı (Cronbach's Alpha) kullanılmıştır.

Güvenirlik hesaplanan katsayı ile belirlenir ve sıfır ile bir arasında değişen değerler alır. Değer bir(1)'e yaklaştıkça güvenilirliğin yüksek olduğu kabul edilir (Karasar, 2013).

Alfa katsayısının bulunabileceği aralıklar ve buna bağlı olarak da ölçeğin güvenilirlik durumu aşağıda verilmiştir (Kalaycı, 2008).

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir

Okula hazırbulunuşluk testinin güvenilirlik derecesi Tablo 5.12’de belirtilmektedir. Çıkan sonuç 0,6 dan büyük olduğu için ölçme aracı oldukça güvenilirdir. Uygulamada hesaplanan Cronbach Alfa(α) güvenilirliği katsayılarının 0,70’ in üzerinde çıkması anketin oldukça güvenilir bir yapıya sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca testin üç alanına ait güvenilirlik dereceleri de Tablo 5.13’de verilmiştir.

Tablo 5.12 Güvenirlik analizi

Cronbach’s Alpha	Madde sayısı
0,886*	57

* $\alpha > 0,80$

Testin Sözel Alan, Algısal-Bilişsel Alan ve Psikomotor Alana ait Cronbach’s Alpha katsayıları Tablo 5.13 de belirtilmektedir.

Tablo 5.13 Test Alanlarına Göre Güvenirlik Analizi

Test Alanları	Cronbach's Alpha
Sözel alan	0.86
Algısal-Bilişsel Alan	0.86
Psikomotor Alan	0.62
Toplam	0.88

Güvenirlilik sonuçlarına göre toplam sayı üzerinden ölçme aracının güvenirliliği 0.886 çıkmıştır, alfa değeri $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Testlere ayrı ayrı bakıldığında, Psikomotor alanda Cronbach's Alfa güvenirlilik katsayısı düşük çıkmıştır. Sorular incelendiğinde sağ-sol kavramı içeren soruların çocukların büyük çoğunluğu tarafından yanlış yapıldığı görülmektedir, sağ-sol kavramını içeren sorular testten çıkarıldığında testin güvenirlilik katsayısı artmaktadır. Fakat testteki sorular hem 5 yaş hem 6 de yaş çocuklarının gelişim özellikleri göz önüne alınarak hazırlandığından, soruların uygunluğu göz önünde bulundurularak ve toplam soru üzerinden yapılan hesaplama sonucu yüksek düzeyde güvenilirlik tespit edilmesi nedeniyle Psikomotor alan testindeki soruların da ölçme aracında yer almasına karar verilmiştir. Tablo 5.14'te test maddelerinin Cronbach's Alfa güvenirlilik analizine yer verilmiştir.

Tablo 5.14 Test Maddelerinin Cronbach's Alfa Güvenirlik Analizi

Test maddeleri	Soruların Çıkarılması Sonucunda Cronbach's Alfa Değerleri
bardağı daire içine al	0,884
kediyi daire içine al	0,884
ütüyü daire içine al	0,884
gitarı daire içine al	0,884
gözlüğü daire içine al	0,884
hikayenin sorularını cevapla	0,881
hikayenin sorularını cevapla	0,881
hikayenin sorularını cevapla	0,881
hikayenin sorularını cevapla	0,882
hikayenin sorularını cevapla	0,882
hatırladıklarını göster	0,882
hatırladıklarını göster	0,880
hikayeyi devam ettir	0,883
büyük olanı işaretle	0,885
büyük olanı işaretle	0,884
büyük olanı işaretle	0,880
büyük olanı işaretle	0,884
büyük olanı işaretle	0,884
çok olan grubu işaretle	0,880
sağa giden araçları daire içine al	0,897*
sağ eli kırmızıya sol eli maviye boya	0,891*
kapalı kapıyı daire içine al	0,884
zayıf çocuğu daire içine al	0,884
düz saçlı çocuğu daire içine al	0,884
dolu bardağı daire içine al	0,884
hangi bölümde daha az üçgen vardır	0,880
zürafa sayısı kadar olan kaplumbağaları işaretle	0,880
hangi grup hangi ağaca gitmelidir	0,880

ayni olan sekli daire içine alin	0,880
ayni olan sekli daire içine alin	0,880
elektrikli eşyaları işaretleyin	0,879
elektrikli eşyaları işaretleyin	0,879
elektrikli eşyaları işaretleyin	0,880
kutunun içindeki ayni olan şekilleri eşleştirin	0,882
bos olan yere hangisi gelmelidir daire içine alin	0,882
bos olan yere hangisi gelmelidir daire içine alin	0,878
bos olan yere hangisi gelmelidir daire içine alin	0,882
bos olan yere hangisi gelmelidir daire içine alin	0,878
sekle bakarak eksik olanı tamamlayın	0,879
aşağıdaki rakam grubunu kutulardan bulup eşleştirin	0,884
farklı olan hayvani daire içine al	0,880
farklı olan hayvani daire içine al	0,879
hangi kopek tüm kopekleri görebilir	0,878
doğru sırada olan resmin yanına işaret koy	0,878
doğru sırada olan resmin yanına işaret koy	0,875
sekin tam daire olması için hangisi gelmelidir	0,879
sekli yandaki parçalardan hangisi tamamlar	0,880
sekli yandaki parçalardan hangisi tamamlar	0,875
bloklardan 3 katli kule yap	0,884
yap-bozu tamamla	0,884
sağa don ve üç adım ilerle	0,889*
bir ev çiz	0,881
tek ayak üzerinde 3 kez zıpla	0,884
kollarını ileri uzat yere çömel ve kalk bunu 3 kez yap	0,884
at, aslan, kedi taklidi yap	0,880
kızgın, şaşkın, üzgün taklidi yap	0,880
bir çocuk çiz	0,884

Tablo 5.14’de verilen test maddelerinin Cronbach’s Alfa Güvenirlik Analiz sonuçlarına bakıldığında “sağa giden araçları daire içine al, sağ eli kırmızıya sol eli maviye boya, sağa dön ve üç adım ilerle” soruları testten çıkarıldığında testin güvenilirlik katsayısı artacağı görülmektedir. Hem 5 yaş hem de 6 yaş çocuklarının büyük çoğunluğunun bu soruları yanlış yapmasından dolayı sağ-sol kavramını içeren bu sorular testin güvenilirliğini düşürmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilkokuma-yazma öğretimi sürecinin yazma boyutuyla ilgili olan ve hazırlık döneminde öğrencilere kazandırılması gereken bir takım davranışlar belirlenmiştir (Yangın, 2007). İç, dış, alt, üst, sağ ve sol gibi kavramları bilme Okul Öncesi Eğitim Program (MEB 2013) ’ında yer almaktadır. Sağ-sol kavramı okul öncesi eğitim kurumlarında kazandırılması gereken bir kavram olarak beklenmektedir, dolayısıyla bu sorular testten çıkarılmamıştır.

Testin geçerlilik ve güvenilirliği daha önce yapılan benzer araştırmalara dayanarak, Arı ve Gonca (2006) Ankara il merkezinde farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen ve ilköğretim okuluna yeni başlayan çocukların olgunluğunun incelenmesi çalışmasına dayanarak ve Sayın Prof.Dr. Meziyet Arı’nın görüşlerine dayanarak sağlanmıştır.

5.10 Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada 5-6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluklarının incelenmesi amacıyla araştırmacı ve Prof.Dr. Meziyet Arı tarafından geliştirilmiş olan okula hazırbulunuşluk ölçme aracı kullanılmıştır(Ek 1).

İki bölümden oluşan testin, birinci bölümünü ailelerin demografik bilgilerini kapsamaktadır. Bu bölümde çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, yaşadıkları semt, annenin yaşı, annenin öğrenim durumu, annenin mesleği,

babanın yaşı, babanın öğrenim durumu, babanın mesleği ve ailenin aylık geliri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Testin ikinci bölümü ise sözel alan, algısal-bilişsel alan ve psikomotor alandan oluşmaktadır.

Anketin güvenirliğinin hesaplanmasında Cronbach Alpha katsayısı ölçümü yapılmış olup Cronbach Alpha değeri 0.886 çıkmıştır.

Araştırmada veri toplama amacıyla kullanılan test, İstanbul ili, Küçükçekmece, Bakırköy, Şişli, Fatih ve Bahçelievler ilçelerinde bulunan MEB'na bağlı anaokulları ve Özel anaokullarında bulunan beş, altı yaş normal gelişim gösteren 200 anaokulu çocuğuna uygulanmıştır. Anketin tüm soruları katılanlar tarafından eksiksiz bir şekilde tamamlanmıştır.

5.11 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Bu çalışmada, verilerin analizinde, frekans, yüzde gibi betimsel istatistikler, Ki-kare(Chi-Square) ve Bağımsız Örneklem T testi(Independent Sample T test) kullanılmıştır. Araştırma verileri istatistiksel analiz yapılabilecek şekilde kodlanmış olup ve analiz işlemi SPSS 15.0 paket programıyla bilgisayar ortamında yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde SPSS 15.0 paket programını kullanılmıştır. 200 katılımcıya ait kişisel bilgiler ve madde cevapları araştırmacı tarafından kodlanarak SPSS programına aktarılmıştır. Değişkenlerin alt grupları arasında bağımlılık, birlikte değişim olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla uygulanan "Ki-kare" testi kullanılmıştır.

Veri analizi yapılırken iki grup olan değişkenlerin kendi birimi cinsinden aldığı değerler karşılaştırılırken bağımsız örnekler t testi kullanılmıştır.

Bahsedilen testler normallik ön şartı, varyansların homojenliği gibi ön şartları sağladıkları yapılan analizler sonucunda test edildikten sonra analizler uygulanmıştır ve yapılan hesaplamalarda $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

6. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri göz önünde bulundurularak, elde edilen verilerin analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Çalışmayla ilgili temel hipotez aşağıda verilmiştir.

Ho: Hazırbulunuşluk ile demografik veriler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: Hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.1 Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “Çocukların okula hazırbulunuşlukları cinsiyetine göre farklılaşıyor mu?” sorusudur. Çocukların cinsiyetleriyle testteki başarıları arasında bir ilişkinin olup olmadığı da Ki-kare testi ile analiz edilmiştir, sonuçlar Tablo 6.1 de yer almaktadır.

Tablo 6.1. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Testteki Başarı Ortalamalarının Karşılaştırılması Ki-Kare Testi Analiz Sonucu

	χ^2	sd	P
Ki-kare testi	7,312	12	,836

Çocukların cinsiyetlerine göre testten elde ettikleri başarı ortalaması Tablo 6.1’de Ki-kare testi ile karşılaştırıldığında alfa değeri 0,836dır, bu değer 0,05 ten büyük çıkmıştır, çocukların cinsiyetleriyle okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır($p>0,05$). H0 hipotezi kabul edilir, yani, hazırbulunuşluk ile demografik veriler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.2 Araştırmanın İkinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Okul olgunluğu çocukların sosyo-ekonomik koşullarına göre farklılaşıyor mu?” sorusunun aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını görebilmek için Ki-kare testi uygulanmıştır. Ailelerin aylık gelir

düzeylerine göre çocukların testten elde ettikleri başarı ortalaması arasındaki ilişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları Tablo 6.2 de yer almaktadır.

Tablo 6.2 Ailelerin Aylık Gelir Düzeylerine Göre Çocukların Testten Elde Ettikleri Başarı Ortalaması Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	46,199	36	,119

Tablo 6.2 İncelendiğinde ailenin aylık geliriyle çocukların testteki genel başarı ortalaması değişkenleri için yapılan testte istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$). Anlamlılık değeri 0,119 olarak görülmektedir ve bu değer 0,005 ten büyük çıktığı için ailelerin gelir düzeyiyle çocukların testten elde ettikleri başarı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. H_0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik veriler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.3 Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın üçüncü alt problemi, çocukların okula hazırbulunuşlukları, kardeş sayılarına göre farklılaşıyor mu? sorusudur. Değişkenler Ki-kare testiyle analiz edilmiştir, sonuçlar Tablo 6.3 de yer almaktadır.

Tablo 6.3 Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Kardeş Sayıları Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	166,646	48	,000*

* $p<0,05$

Tablo 6.3'deki analiz sonuçlarına bakıldığında değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Çocukların okula hazırbulunuşlukları, kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılaşma göstermektedir($p<0.05$). Çocuklardan daha az kardeşe sahip

olanların okula hazırbulunuşluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. H1 hipotezi kabul edilir. Hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.4 Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın dördüncü alt problemi çocukların okula hazırbulunuşluğu kardeşler içindeki doğum sırasına göre farklılık gösteriyor mu? sorusudur. Değişkenler Ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6.4 de yer almaktadır.

Tablo 6.4 Araştırmaya Katılan Çocukların Doğum Sırasıyla Okula Hazırbulunuşlukları Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	143,546	36	,000*
*p<0,05			

Tablo 6.4 de bulunan analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan çocukların doğum sıralarıyla okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır(p<0.05). İlk çocukların testte daha yüksek başarı sağladığı görülmektedir. H1 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.5 Araştırmanın Beşinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın beşinci alt problemi çocukların okula hazırbulunuşlukları yaşadıkları semte göre farklılık olup olmadığıdır, değişkenler ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6.5 de yer almaktadır.

Tablo 6.5 Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Yaşadıkları Semtin Arasındaki ilişkisinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	126,826	132	,611

Tablo 6.5’de Ki kare testi sonuçlarına bakıldığında istatistiksel açıdan çocukların yaşadıkları semtle okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$).

Çocukların testte göstermiş oldukları başarılar yaşadıkları semtlere göre farklılaşma göstermediği ortaya çıkmıştır. H_0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.6 Araştırmanın Altıncı Alt Problemi Ve Yorumu

Araştırmanın altıncı alt problemi olan, çocukların okula hazırbulunuşlukları annelerin öğrenim düzeylerine göre farklılaşıyor mu? sorusudur. Değişkenler ki-kare testiyle analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6.6 de yer almaktadır.

Tablo 6.6 Annenin Öğrenim Düzeyiyle Çocukların Testten Elde Ettikleri Başarı Ortalaması Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	68,163	24	,000*

* $p<0,05$

Tablo 6.6 de Ki-kare testi sonuçlarına göre çocukların testte sağladıkları genel başarı ortalaması ile annelerinin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p< 0,05$). Annelerin öğrenim durumları yükseldikçe çocukların da okula hazırbulunuşlukları yükselmektedir. H_0 hipotezi reddedilir, H_1 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.7 Araştırmanın Yedinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın yedinci alt problemi 5 ve 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşlukları arasında farklılık var mı? Sorusudur. Çocukların Yaşlarıyla Testte

Doğru Cevapladıkları Toplam Soru Sayısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları
Tablo 6.7’de verilmiştir.

Tablo 6.7 Çocukların Yaşlarıyla Testte Doğru Cevapladıkları Toplam Soru Sayısı Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	28,021	11	0,003*

* $p < 0,05$

Tablo 6.7 Ki-kare analiz sonuçları incelendiğinde p anlamlılık düzeyi 0,003 çıktığından çocukların yaşlarıyla testte göstermiş oldukları başarı arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır($p < 0,05$). 6 yaş çocukları 5 yaş çocuklarından daha fazla başarı göstermiştir. H1 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.8 Araştırmanın Sekizinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın sekizinci alt problemi çocukların okula hazırbulunuşlukları annenin yaşına göre farklılaşma var mıdır? sorusudur. Çocukların okula hazırbulunuşluklarının annelerinin yaşlarıyla olan ilişkisi Ki-kare testi sonuçları Tablo 6.8.de verilmiştir.

Tablo 6.8 Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarının Annelerinin Yaşlarıyla Olan İlişkinin Ki-Kare Testi Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	24,908	36	,918

Tablo 6.8 de Ki kare testi analiz sonuçlarına göre annenin yaşıyla çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p > 0,05$). H0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.9 Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi Çocukların okula hazırbulunuşlukları annenin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır? sorusudur.

Çocukların okula hazırbulunuşlukları ile annelerin meslekleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının istatistiksel analizi için ki-kare testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 6.9’da yer almaktadır.

Tablo 6.9 Çocukların Okula Hazırbulunuşlukları ile Annelerin Meslekleri Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	sd	P
Ki-kare	52,451	120	1,000

Tablo 6.9 incelendiğinde, annelerin mesleğiyle çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). H_0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.10 Araştırmanın Onuncu Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın onuncu alt problemi çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın öğrenim düzeylerine göre farklılaşma olup olmadığıdır.

Değişkenleri incelemek için ki-kare testi uygulanmıştır, sonuçlar Tablo 6.10’da yer almaktadır.

Tablo 6.10 Çocukların Okula Hazırbulunuşluklarıyla Babaların Öğrenim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	Sd	p
Ki-kare	42,512	24	,011*

* $p<0,05$

Tablo 6.10 incelendiğinde, babanın öğrenim düzeyiyle çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe, çocukların da okula hazırbulunuşluk düzeyleri artmaktadır. H1 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır. Babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe çocukların okula hazırbulunuşluk durumları da yükselmektedir.

6.11 Araştırmanın Onbirinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın onbirinci alt problemi çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın mesleğine göre farklılaşıyor mu? sorusudur. Bu soruya yanıt aramak için ki-kare testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 6.11’de yer almaktadır.

Tablo 6.11 Çocukların Okula Hazırbulunuşlukları ile Babanın Mesleği Arasındaki İlişkinin Ki-Kare Testi Analiz Sonuçları

	χ^2	Sd	p
Ki-kare	80,323	156	1,000

Tablo 6.11 incelendiğinde çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın mesleğine göre farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). H0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

6.12 Araştırmanın Onikinci Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın onikinci alt problemi çocukların yaşıyla algısal-bilişsel ortalamaları arasında bir farklılık var mı? sorusudur. Değişkenler Bağımsız Örneklem T testiyle analiz edilmiştir. Sonuçlar Tablo 6.12’de yer almaktadır.

Tablo 6.12 Çocukların Yaşıyla Algısal-Bilişsel Ortalamaları Arasındaki İlişkinin Bağımsız Örneklem T Testi Analiz Sonuçları

YAŞ	n	X	SS	Sd	t	p
5	93	0,9631	0,05606	198	-2,204	0,029*
6	107	0,9818	0,06320			

*p<0,05

Tablo 6.12 Bağımsız Örneklem T Test tablosunda çocukların yaşıyla testten aldıkları algısal bilişsel ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). 6 yaş çocuklarının algısal bilişsel ortalamaları (0,9818) 5 yaş çocuklarının algısal bilişsel ortalamalarından (0,9631) daha yüksek çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla çocukların yaşlarına göre algısal bilişsel başarıları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. H1 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

6.13 Araştırmanın Onüçüncü Alt Problemi ve Yorumu

Araştırmanın onüçüncü alt problemi, annenin öğrenim düzeyiyle çocukların başarılarına göre oluşturulmuş gruplar arasında bir ilişki var mıdır? sorusudur.

Bu soruya yanıt aramak için değişkenler Ki-kare testi ile analiz edilmiştir, sonuçlar Tablo 6.13’de verilmiştir.

Tablo 6.13 Annenin Öğrenim Düzeyiyle Çocukların Başarılarına Göre Oluşturulmuş Gruplar Arasındaki ilişkinin Ki-kare testi analiz sonuçları

	χ^2	sd	p
Ki-kare	19,166	4	0,001*

*p<0,05

Tablo 6.13'te Annenin öğrenim düzeyiyle çocukların başarılarına göre oluşturulmuş gruplar arasındaki ilişkinin Ki-kare testi analiz sonucunda değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0,05$). Annelerin öğrenim düzeyi yüksek olan çocuklar araştırmada 3. Grupta (toplam 48-57 soru doğru cevaplayanlar) bulunmaktadır. Testin genelinden en çok doğru soru cevaplayan çocuk grubuna dahil olmuşlardır. H_0 hipotezi kabul edilir, hazırbulunuşluk ile demografik bilgiler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

TARTIŞMA

Bu çalışma 5-6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluklarını her alanda incelemek ve analiz etmek için hazırlanmıştır. Örneklemi 200 anaokulu çocuğu oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan demografik bilgi formu ve okula hazırbulunuşluk testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Demografik bilgi formunda velilerin öğrenim düzeyleri, yaşadıkları semt, yaşları, meslekleri ve ailenin aylık geliri, çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, kardeşler içindeki doğum sırasını içeren bilgiler ve 57 maddelik okula hazırbulunuşluk testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin bilgisayar ortamında SPSS 15.0 paket programı ile istatistiksel analizleri yapılmıştır. Analizler için Frekans, Yüzdelik Dağılım, T Testi ve Ki-Kare testi kullanılmıştır. Ayrıca uygulanan hazırbulunuşluk testinde elde edilen veriler için faktör analizi yapılarak alt boyutlar oluşturulmuştur. Bu alt boyutlar, sözel alan, bilişsel-algısal alan ve psikomotor alan olarak adlandırılmıştır. Bulgular tablo olarak sunulmuştur. Bu doğrultuda elde edilen bulgular, bu kısımda tartışılacaktır.

Araştırmada toplam 200 çocuk yer almıştır. Bu çocukların tümü 2015-2016 eğitim öğretim yılında anaokuluna devam eden çocuklardır. Çocuklar testten elde ettikleri genel başarı ortalamalarına göre üç gruba bölünmüştür. Birinci gruba ait çocuklar testten 30-38 doğru sayısı, ikinci gruba ait olan çocuklar testten 39-47 doğru sayısı, üçüncü gruba ait olan çocuklar ise testten 48-57 doğru sayısı elde etmiş çocuklardır. Birinci grubu oluşturan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri düşük, ikinci grubu oluşturan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri orta, üçüncü grubu oluşturan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir. Birinci grubu

oluşturan 1 çocuk, ikinci grubu oluşturan 3 çocuk, üçüncü grubu oluşturan ise 196 çocuk bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan çocukların, testten elde ettikleri genel ortalamaları, algısal-bilişsel ortalamaları, testten elde ettikleri toplam doğru sayıları göz önünde bulundurularak cinsiyetleriyle, yaşlarıyla, kardeş sayılarıyla, doğum sıralarıyla, yaşadıkları semtle, annenin ve babanın yaşlarıyla, annenin ve babanın öğrenim durumuyla, annenin ve babanın mesleğiyle ve ailenin aylık geliriyle karşılaştırılmış olup, çocukların okula hazırbulunuşluklarında hangi faktörlerin daha çok etkili olduğu ortaya çıkarılmak istenmiştir.

Örnekleme oluşturan 5 ve 6 yaş çocuklarının ilkokula ne kadar hazır olduklarını belirlemek ve değerlendirmek amacıyla “Okula Hazırbulunuşluk Değerlendirme Aracı” uygulanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri yapılmış olup, sonuçlar tablo 6.1 ile 6.13 arasında sunulmuştur.

Tablo 6.1’deki sonuca göre; çocukların cinsiyetleriyle okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır($p>0,05$). Buna göre çocukların okula hazırbulunuşluklarında kız ya da erkek çocuğu olmasının herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Bu sonuca benzer bir çalışma Erbay(2008) tarafından yapılmıştır. Erbay (2008), 194 kız, 207 erkek olmak üzere toplam 401 öğrenci ve onların anne-babalarından oluşan bir örneklem üzerinde araştırma yapmıştır. Bu araştırmada okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerileri düzeylerini karşılaştırmak için veri toplama aracı olarak, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler ölçeği ve anne – baba tutumlarını ölçmek amacıyla Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği kullanmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim almayan kız ve erkek öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri

arasında fark olmadığı ortaya konmuştur. Buna göre; okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmama bulunamamıştır.

Bu konu üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, Arı, Üstün ve Akman (1994), okul öncesi eğitim alan ve okul öncesi eğitim almayan çocukların kavram gelişimlerini incelemek amacıyla 32 okul öncesi eğitim alan, 62 okul öncesi eğitim almayan toplam 94 çocukla çalışma yapmışlardır. Çalışmada Bracken Temel Kavram Ölçeği'nin Bracken Screening Concept Testi' nin A ve B formlarını veri toplama aracı olarak kullanmışlardır. Araştırma sonucunda; çocukların kavram gelişiminin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna varmışlardır.

Yapılan araştırmalarda, okula hazırbulunuşlukta cinsiyet faktörünün önemli bir etkisi olmadığı görülmektedir.

Tablo 6.2 incelendiğinde ailenin aylık geliriyle çocukların testteki genel başarı ortalaması arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$). Ailelerin gelir düzeyinin çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Düşük sosyo-ekonomik düzeyde yer alan ailelerin çocuklarında okula hazırbulunuşluklarını olumsuz etkileyen herhangi bir sonuca varılmamıştır.

Oysaki Boz (2004), velilerin sosyo ekonomik düzeylerine göre okula hazırbulunuşlukla ilgili görüşlerinin de farklılaştığını gözlemlemiştir. Velilerin sosyo ekonomik düzeyleri yükseldikçe çocuklarının okuma yazma becerisinin daha yükseldiği görüşünü belirtmiştir.

Benzer bir çalışmada Ensar ve Keskin (2014), İstanbul ilinin Sultangazi ilçesinde ilkokul birinci sınıfa devam eden 60-66 aylık ve 66-72 aylık yaş aralığındaki toplam

609 ilkokul birinci sınıf öğrencisi ile yaptıkları çalışmada çocukların çeşitli değişkenler açısından okula sosyal duygusal uyumlarında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını araştırmışlardır. Veri toplama yöntemi olarak Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kullanmışlardır.

Sonuç olarak, aile gelir düzeyi yüksek olan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akranlarla etkileşim puanlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6.3'te çocukların okula hazırbulunuşlukları, kardeş sayılarına göre anlamlı bir değişiklik göstermektedir($p<0.05$). Bu sonuca göre bir kardeşi olan çocukların okula hazırbulunuşlukları diğer çocuklardan yüksek çıkmıştır, kardeş sayısı arttıkça çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri düşmektedir.

Erbay(2008) çalışmasında, “Okul öncesi eğitim alan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri kardeş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna varmıştır. Başka bir deyişle; okul öncesi eğitim alan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri kardeş değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

Aslında, ailede ne kadar çok çocuk olursa ailenin çocuklarına gösterdiği ilgi, verdiği destek bölünecektir. Buna göre, ailedeki çocuk sayısı arttıkça ailenin her bir çocuğa göstermiş olduğu ilgi ve destek bölündüğü için çocukların gelişim ve eğitimleri de diğer çocuklardan daha geride olacaktır.

Tablo 6.4'e göre araştırmaya katılan çocukların doğum sırasıyla okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır($p<0.05$). Ailenin ilk çocuklarının testte daha yüksek başarı sağladığı görülmektedir.

Tablo 6.3 ve tablo 6.4'teki sonuçlar birlikte düşünüldüğünde, ailenin ilk çocuğu olan ya da bir kardeşe sahip olan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin daha

yüksek olduğu görülmektedir. Ailedeki çocukların kardeş sayıları arttıkça, anne babanın çocuklara göstermiş oldukları ilgi ve ayırdıkları zaman kısıtlanmaktadır. Çocukların gelişimleri için önemli bir dönem olan 0-6 yaş döneminde anne babanın çocuklarına ayırdıkları nitelikli zaman ve yaptıkları sağlıklı paylaşımlar çocukların gelişimleri açısından büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla kardeş sayısı arttıkça çocukların anne babayla geçirdikleri verimli zamanlar azalmaktadır, sonuçta ailenin tek çocuğu olan ve ya bir kardeşe sahip olan çocukların bu dönemi aileleriyle daha nitelikli ve verimli geçirdiği görülmektedir.

Tablo 6.5'teki sonuçlara bakıldığında çocukların yaşadıkları semtle okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$). Çocukların yaşadıkları semtlerin testte göstermiş oldukları başarılarında ve okula hazırbulunuşluk düzeylerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

İnsanlar genellikle ekonomik koşullarına uygun olan semtlerde yaşamayı tercih ederler, çocuklar da bu semtlerde öğrenim almaya hazırlanırlar. Yapılan çalışmada çocukların yaşadıkları semtlerin okula hazırbulunuşluk düzeylerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Oysaki benzer bir araştırmada Erkan (2011), 2006-2007 eğitim öğretim yılında Niğde il Merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarının birinci sınıflarına devam eden toplam 179 çocukla çalışma yapmıştır. Veri toplama aracı olarak Metropolitan Okula Hazırbulunuşluk Testini uyguladığı çalışmasında ailelerin sosyo ekonomik düzeyinin çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etken olduğunu söylemektedir.

Blasberg (2010), ekonomik gelir ve okula hazırbulunuşluk arasındaki ilişkiyi incelemek için dört, beş ve altı yaş olmak üzere toplam 274 çocukla çalışmıştır.

Araştırma sonucunda ise gelir düzeyi arttıkça çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin de arttığını belirtmiştir.

Her ne kadar yapılan benzer çalışmalarda ekonomik gelir düzeyinin çocukların okula hazırbulunuşluk durumlarında etkili olduğu görülse de, çocukların okula hazırbulunuşluklarında, anne babanın öğrenim durumunun, ailenin ekonomik gelir düzeyinden daha önemli olduğu sonucu görülmektedir. Anne baba tutumunun ve ailenin çocuğuna ayırdığı nitelikli zamanın ekonomik koşullara göre oluşmadığı görülmektedir.

Tablo 6.6 da çocukların testte sağladıkları genel başarı ortalaması ile annelerinin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p < 0,05$). Annelerin öğrenim durumları ile çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Bu sonuca göre öğrenim durumları yüksek olan annelerin çocuklarının gelişimlerini ve eğitimlerini daha fazla önemseydiği ve çocuklarına sağlıklı bir şekilde destek olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuca benzer bir araştırma, Başer(1996) tarafından yapılmıştır. Başer(1996), 240 ilkokul birinci sınıf öğrencisinin akademik başarılarını, anasınıfı eğitimi alıp almadıklarını göz önünde bulundurarak bir karşılaştırma yapmıştır. Yaptığı çalışma sonucunda, öğrenim düzeyi yüksek olan anne babaların çocuklarının erken yaşlarda eğitim almasını önemseydiklerini vurgulamaktadır.

Benzer bir çalışmada Özcan (2014), okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklara Metropolitan Okul Olgunluğu Testi uyguladığı çalışmada, anne ve baba öğrenim düzeyi ile okul olgunluğu arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığını belirtmiştir. Fakat, anlamlı bir sonuç çıkmamasına rağmen Özcan (2014), anne ve babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların okul olgunluklarının da yükseldiğini vurgulamaktadır.

Başka bir çalışmada ise Yazıcı (2002), birinci sınıfa yeni başlayan 72, anasınıfına devam eden 70, toplam 142 çocukla yaptığı çalışmada orta sosyoekonomik düzeye

sahip okul öncesi eğitim alan ve almayan altı yaşındaki çocukların okul olgunluğu düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını incelemiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Metropolitan Olgunluk Testi” kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ise, ebeveynleri üniversite mezunu olan çocukların okul olgunluğu puanlarının anne babaları lise ve ilköğretim mezunu olanlara göre daha yüksek çıktığını belirtmiştir.

Tablo 6.7’deki sonuçlarda, 5 ve 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşlukları arasındaki ortalamalarına bakıldığında, 6 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarından daha başarılı oldukları görülmektedir($P<0,05$). 5 ve 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluklarıyla yaşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. 6 yaş çocuklarının testten elde ettikleri genel başarı ortalaması 5 yaş çocuklarının başarılarından daha yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeyleri 5 yaş çocuklarından daha yüksektir.

Bu sonucu destekleyen bir çalışmada Gündüz ve Çalışkan (2013), Akşehir İlçe merkezindeki 11 ilkokulda 60-66 aylık dönemde bulunan 46 kız, 21 erkek, 66-72 aylık dönemde bulunan 28 kız, 42 erkek, 72-84 aylık dönemde bulunan 31 kız, 37 erkek öğrenci olmak üzere toplam 205 (105 kız, 100 erkek) öğrenci ve 17 öğretmen ile çalışma yapmışlardır. 60-66, 66-72 ve 72-84 aylık çocukların okul olgunluğu ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenebilmesi için veri toplama aracı olarak görüşme yöntemi ve Metropolitan Okul Olgunluğu Testi, İlk Okuma Yazma Sürecini Değerlendirme Formu, Açık Uçlu Öğretmen Görüşme Formu kullanmışlardır.

Araştırma sonucunda, grupların okuma yazma becerilerini kazanma düzeyleri incelendiğinde ise 66-72 ve 72-84 ay grubundaki çocuklar 60-66 ay grubundaki çocuklara göre yüksek puanlar elde ettiği görülmektedir. Sonuç olarak eğer öğretim programları ve okulun fiziksel özellikleri 60-66 ve 66-72 aylık çocukların gelişim

özelliklerine uygun düzenlenirse bu yaş grubundaki çocukların okula başlayabileceği sonucuna varmışlardır.

Bir başka araştırmada, ebeveynler de okula hazırbulunuşlukta yaş etkeninin önemini vurgulamaktadır. Ülkü (2007), anasınıfı ve ilköğretim 1. sınıfa devam eden çocuklarla ve velileriyle yaptığı çalışmada, velilerin çocukların ilköğretime başlaması için sahip olmaları gereken özelliklerde başta takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak sıraladıkları görülmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda görülüyor ki, okula hazırbulunuşluk düzeyi çocukların bilişsel gelişimleriyle ve yaşlarıyla paraleldir. Dolayısıyla ülkemizde yeni bir eğitim sistemi olan 4+4+4'te ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin 60-84 ay gibi geniş bir yelpaze oluşturan yaş gruplarıyla aynı sınıfta ders yapmaya zorlanması çocukların gelişim özellikleri açısından uygun görülmemektedir. Bunun sonucunda da okuldan soğumaya ve akademik alanda başarısızlıkla karşılaşmaya maruz bırakılmış birçok çocuk ilkokula başlamış bulunmaktadır.

Tablo 6.8'deki analiz sonuçlarına göre annenin yaşıyla çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$). Bu sonuca göre annelerin yaşları çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etkiye sahip değildir.

Benzer bir çalışmada Yeşilyurt (2011), Türkiye genelinde 7 ayrı bölgeden 7 ayrı ilde çalışma yapmıştır bu iller; Akdeniz Bölgesi'nde Antalya; Doğu Anadolu Bölgesi'nde Erzurum, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şanlıurfa, İç Anadolu Bölgesi'nde Ankara, Karadeniz Bölgesi'nde Samsun ve Marmara Bölgesi'nde İstanbul olmak üzere toplam 1465, 5-6 yaş çocuğu ve velileri ile araştırmacı tarafından oluşturulan bir anket kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, ebeveynlerin yaşlarının okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerine ve kurumların bu beklentileri karşılayıp karşılamadığına dair görüşlerinde, ebeveynlerin yaşlarının etkili olmadığı sonucuna varmıştır.

Tablo 6.9 incelendiğinde annelerin mesleğiyle çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır($p>0.05$). Bu sonuçtan, annelerin mesleğinin çocukların okula hazırbulunuşmalarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre annelerin mesleği değil çocuklarıyla paylaştıkları nitelikli zamanın öneminin daha büyük olduğu görülmektedir. Bunun yanında annelerin mesleği her ne olursa olsun kendini geliştiren ve okul öncesi eğitimin öneminin farkına varan bir annenin çocuğunun okula hazırbulunuşluk düzeyini daha yükseğe çıkarabileceği söylenebilir.

Tablo 6.10’da verilen analiz sonucu, babanın öğrenim düzeyiyle çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir($p<0.05$). Bu sonuca göre babaların öğrenim düzeylerinin yüksek olması çocukların okula hazırbulunuşluklarını olumlu yönde etkilemektedir.

Oysaki, Erbay(2008), 401 ilkokul birinci sınıf öğrencileri ve onların anne-babalarından oluşan bir örneklem üzerinde İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler ölçeği ve anne – baba tutumlarını ölçmek amacıyla Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği kullandığı çalışmasında, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri baba öğrenim durumu değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna varmıştır. Yapılan bu çalışmada, babaların ne öğrenim durumu ne de mesleği çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeyini etkilemediği görülmektedir. Oysa baba ailede önemli bir modeldir, babanın öğrenim durumu yükseldikçe, çocuklarına olan tutumu da değişecektir, bunun sonucu da babaların çocuklarıyla daha kaliteli ve nitelikli zaman geçirmesi ve çocuğunun gelişim alanlarını

sağlıklı bir şekilde desteklemesi olarak ortaya çıkar. Babasıyla daha kaliteli zaman geçiren çocukların elbette okula hazırbulunuşluk düzeyleri daha yüksek olacaktır.

Tablo 6.6 ve 6.10’da hem annenin hem de babanın öğrenim düzeyleriyle çocukların okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur($p<0,05$). Eğitim düzeyleri yüksek olan anne ve babaların çocukların akranlarına göre okula hazırbulunuşluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Böylece ailenin öğrenim durumunun iyi bir düzeyde olması çocukların hem gelişimlerini hem de eğitimlerini olumlu yönde desteklediği görülmektedir.

Bu sonucu destekleyen benzer bir çalışmada Erkan ve Kırca (2010), Ankara İli Akyurt ilçesinde ilkokul birinci sınıfa devam eden çocukların okul öncesi eğitimi alan çocuklarla, okul öncesi eğitim almayanların okula hazırbulunuşluk düzeylerini karşılaştırmıştır. Yapılan çalışmanın örnekleminde okul öncesi eğitim alan çocuklardan 39’u kız, 46’sı erkek, okul öncesi almayan çocuklardan 43’ü kız, 42’si erkek olmak üzere toplam 170 çocuk ve velisi bulunmaktadır. Veri Toplama aracı olarak “Metropolitan Okula Hazır Bulunuşluk Testi (Altıncı Versiyon) ve “Aile Anket Formu” kullanılarak toplanmıştır.

Çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri anne babalarının öğrenim durumlarına göre farklılaştığı sonucuna varmışlardır. Lise ve yükseköğrenimli olan ebeveyleerin çocuklarının, anne ve babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ve ilköğretim mezunu olanlara göre okula hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Tablo 6.11 incelendiğinde çocukların okula hazırbulunuşlukları babanın mesleğine göre değişiklik göstermediği görülmektedir($p>0.05$). Buna göre babaların mesleklerinin çocukların okula hazırbulunuşluklarını etkilemediği sonucu ortaya

çıkılmaktadır. Hem annenin hem de babanın meslekleri çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerini etkilemediği görülmektedir. O halde ebeveynlerin mesleklerinden daha önemli etkenler çocuğun okula hazırbulunuşluk düzeyini etkilemektedir, tablo 6.6 ve tablo 6.10 da görüldüğü gibi ebeveynlerin öğrenim durumları, çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir unsurdur, gerek ebeveynler çocuklarıyla daha nitelikli ve kaliteli zaman geçirdiği için, gerekse öğrenim düzeyleri yüksek olduğundan dolayı okul öncesi eğitime daha çok önem verdikleri için meslekleri değil öğrenim düzeyleri çocuklarının okula hazır bulunmasında daha önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6.12 analiz sonuçlarına göre çocukların yaşıyla testten aldıkları algısal bilişsel ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır($p<0,05$). 6 yaş çocuklarının algısal bilişsel ortalamaları 5 yaş çocuklarının algısal bilişsel ortalamalarından daha yüksek çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla çocukların yaşlarına göre algısal bilişsel başarıları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Benzer bir çalışmada Çakmak, Elibol ve Demirbaş (2014), 41 kız, 39 erkek olmak üzere toplam 80 anaokulu çocuğuyla yaptığı çalışmada, 'Metropolitan Okul Olgunluğu Testi'ni kullanmıştır. Çalışma sonucunda ise, çocukların okul olgunluğu puanlarının yaşlarına paralel olarak arttığı sonucuna varmıştır.

Tablo 6.13'te annenin öğrenim düzeyiyle çocukların başarılarına göre oluşturulmuş gruplar arasındaki ilişkinin analiz sonucunda değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre çocukların başarılarına göre oluşturulmuş guruplarda, annelerin öğrenim düzeyleri yüksek olan çocukların 3.grupta yer aldığı görülmektedir. 3 gruptaki çocukların testten elde ettikleri genel toplamaları 48-57 soru arasındadır, dolayısıyla okula hazırbulunuşlukları yüksek düzeydedir. Annelerin

öğrenim düzeylerinin çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Bu sonuca göre çocukların algısal-bilişsel gelişimleri annelerinin öğrenim düzeylerinden etkilenmektedir. Öğrenim düzeyleri yüksek olan annelerin çocuklarının gelişim ve eğitimleriyle yakından ilgilendiği ve buna göre de çocukların algısal-bilişsel gelişimlerinin akranlarına göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre, çocukların yaşlarıyla bilişsel gelişimleri paralellik göstermektedir. 6 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarına göre algısal-bilişsel gelişimlerinin daha yüksek durumda olduğu sonucu görülmektedir.

Araştırma sonucuna benzer bir çalışma Pirpir (2011) tarafından okulöncesi eğitim imkânlarından yararlanamayan çocukların annelerine verilen Temel Eğitime Hazırlık Anne Eğitim Programının (TEHAEP) 5–6 yaş çocuklarının okula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında görülmektedir. Aratırmanın örneklemi Konya İli Selçuklu İlçesi Bosna Hersek Mahallesi'nde oturan (alt sosyo ekonomik ve alt sosyo kültürel düzey) 55 anne ile onların okulöncesi eğitim imkânlarından yararlanamayan 5-6 yaş grubundaki toplam 55 çocuğundan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, çocuklar için: “Peabody ResimKelime Testi”, “Metropolitan Okul Olgunluk Testi” ve “Sosyal-Duygusal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (5-6 yaş)”, anneler için: “TEHAEP Başarı Testi” ile “Anne Eğitim Programına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanmıştır.

Araştırma sonucunda, annelere uygulamış olduğu anne eğitim programının başarılı olduğu sonucuna varmıştır. Eğitim verilen annelerin çocuklarının bilişsel becerilerinde anlamlı bir artış olduğu ve bu artışın kalıcı etki gösterdiği sonucuna varmıştır.

Çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinde okul öncesi eğitim kurumlarının yadsınamaz bir önemi vardır. Okul öncesi eğitimi alan çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olmasıyla ilgili Esaspehlivan (2006)'nın yaptığı çalışma sonucu bu sonucu destekleyicidir. Okul öncesi eğitim almış ve okul öncesi eğitim almamış 78-68 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk düzeylerini incelemek amacıyla İstanbul ili 6 ilçesinde bulunan resmi ve özel ilköğretim birinci sınıfına devam eden toplam 300 öğrenciden oluşan bir örneklem oluşturmuştur. Çalışmasında veri toplama araçları olarak “Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeği'nin Gelişim Formu ve Uygulama Formu” kullanmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim alan çocukların, okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre okula hazır oluş düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Benzer bir şekilde okul öncesi eğitimin okula hazırbulunuşlukta etkili olduğunu Anderson ve diğerleri (2003)'nin yaptıkları Afrikalı, Latin, Asyalı ve Amerikalı olmak üzere farklı etnik kökene ait çocuklardan oluşan çalışmalarında, okul öncesi eğitim programını Bilişsel, Sosyal, Çocukların Sağlıklarının Takibi ve Ailesel açısından değerlendirmişlerdir. Woodcock Johnsonor, California Achievement Test, Stanford-Binet ve the Wechsler Intelligence Scale for Children gibi standart testleri kullanmışlardır. Çalışma sonucunda okul öncesi eğitim programlarının çocukların bilişsel gelişimlerini olumlu yönde etkilediği ve öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı ortaya çıkmıştır.

Bir başka çalışmada ise, Yangın (2009) ilköğretim 1. sınıfta okuyan 77 öğrencinin hazır bulunuşlukları ile okuma ve yazma başarıları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Metropolitan Olgunluk Testi”, ses farkındalıklarını belirlemek için “YoppSinger Testten” uyarlanan bir test, okuma başarılarını belirlemek için Okuma Performans Testi'nden uyarlanan üç ayrı test ve

yazma başarılarını belirlemek için üç farklı dikte etkinliği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda hazır bulunuşluğun ve okul olgunluğunun okuma ve yazma başarılarında çok önemli bir değişken olduğu ortaya konmuştur.

Okula hazırbulunuşluk düzeyleri düşük olan ve bunun sonucunda da akademik başarısızlık sergileyen ve uyumsuz davranış gösteren çocukların hem aileleri, hem de ilkokul öğretmenleri bu durumun değişmesi ve çocukların desteklenmesi için çaba göstermelidirler. Yaşanan bu ve benzeri problemleri en aza indirmek adına yapılan bir çalışmada, Şahin, Sak ve Tuncer (2013), 35 anaokulu öğretmeni ve 35 sınıf öğretmeninden oluşan katılımcı grubuna okula hazırbulunuşlukta öğretmen görüşleriyle ilgili görüşme tekniği kullanarak yaptıkları çalışmada, ilkokul öğretmenleri çocukların okula hazırbulunuşluğunu artırmak için birtakım tavsiyelerde bulunmuşlardır, bunlar;

- anaokulu öğretmenleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyici etkinlikler düzenlemeli,
- yaşlarına uygun ve eğlenceli okula hazırbulunuşluk etkinlikleri planlamalı,
- ilkokul birinci sınıflar ziyaret edilmeli ve ilkokul öğretmeni ve anaokulu öğretmeni işbirliği içinde çalışmalı.

Yapılan bu çalışmada 35 öğretmenden 8'i Türkiye'de okul öncesi eğitimin zorunlu olması gerektiğini belirtmişlerdir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde İstanbul farklı ilçelerdeki MEB'e bağlı özel ve resmi anasınıfına devam eden 5 ve 6 yaş çocukların okula hazırbulunuşluğuyla ilgili yapılan araştırmanın sonucuna ve bu sonuca bağlı olarak uygulama ve ilerideki araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların okula hazırbulunmalarında birden fazla etken rol oynamaktadır. Okula hazırbulunuşlukla ilgili alt boyutlar ile ilişkiler araştırılmış ve anlamlı farklılıklara bu kısımda yer verilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre;

Çocukların okula hazırbulunuşluklarıyla kardeş sayıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukların 2, 3 ve 4 kardeşe sahip olmaları anne babalarıyla geçirdikleri zaman ve paylaşımlarının daralması açısından okula gelişimlerini ve eğitimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bir kardeş ya da tek çocuk olan ailelerdeki çocukların okula hazırbulunuşluklarının daha yüksek çıktığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan çocukların doğum sıralarıyla okula hazırbulunuşlukları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ailenin ilk çocuğu olanların diğer çocuklardan daha yüksek başarıya sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Annenin öğrenim düzeyiyle çocukların testten elde ettikleri başarı ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Üniversite ve üzeri öğrenim düzeyine sahip annelerin çocukların okula hazırbulunuşluklarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Babaların öğrenim düzeyiyle çocukların testten elde ettikleri başarı ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Üniversite ve üzeri öğrenime sahip babaların çocukların okula hazırbulunuşluklarında olumlu yönde etki ettiği görülmektedir.

Hem annelerin hem de babaların öğrenim düzeylerinin yüksek olması çocukların gelişimlerini ve eğitimlerini olumlu yönde etkilediği ve desteklediği sonucuna varılmıştır.

5 ve 6 yaş çocuklarının okula hazırbulunuşlukları karşılaştırıldığında, anlamlı bir ilişki görülmektedir. 6 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarından daha başarılı ve okula hazırbulunuşluklarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çocukların yaşıyla algısal-bilişsel ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 6 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarına göre algısal-bilişsel gelişimlerinin daha yüksek durumda olduğu sağ-sol kavramlarını içeren soruların 6 yaş çocukları tarafından doğru cevaplanma oranının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Annenin öğrenim düzeyiyle çocukların başarılarına göre oluşturulmuş gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre çocukların başarılarına göre oluşturulmuş guruplarda, annelerin öğrenim düzeyleri yüksek olan çocukların testten elde ettikleri genel toplamı 48-57 soru arasında olduğu ve 3.grupta yer aldığı görülmektedir. 3. grupta yer alan çocukların okula hazırbulunuşluklarının yüksek durumda olduğu belirtilmektedir, bu sonuca göre, annelerin öğrenim düzeylerinin çocukların okula hazırbulunuşluklarında önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Öneriler

Tüm sonuçlar göz önüne alındığında daha önceki çalışmalarla bazı sonuçların benzerlik gösterdiği bazı sonuçların ise farklılık gösterdiği görülmektedir.

Ailelerin okul öncesi eğitime verdikleri önem daha fazla artmakta, ilerleyen zaman, gelişen teknoloji ve çocuklara sunulan fırsatlar gün geçtikçe zenginleşmektedir.

Çocukların gelişimleri özellikle 0-6 yaş arasında kritik bir öneme sahiptir. Çocukların bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinin daha sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için ailelere büyük sorumluluk düşmektedir. Çocuklar 0-6 yaş döneminde ne kadar sağlıklı bir şekilde bu gelişimlerini devam ettirirlerse ilkokula da o derecede güçlü başlayabilecekler ve hem akademik hayatlarında hem de sosyal hayatlarında başarılı bireyler olabileceklerdir.

Bu süreçte aileler çocuklarıyla yakından ilgilenmeli ve çocukların ilgi, ihtiyaçlarını dikkate almalı, çocuklarıyla olumlu bir şekilde iletişim kurmalı, aynı zamanda çocuğun öğretmenleriyle de iletişim halinde olup bilgi alışverişinde bulunmalıdırlar.

Bu araştırmada velilerin öğrenim düzeylerinin çocukların başarısında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Eğitim sadece anne babalar için önemli olmayıp onların yetiştirdikleri çocuklar için de aynı öneme sahiptir, dolayısıyla gelecek nesiller için de büyük öneme sahiptir.

Gelecek nesillerin daha bilinçli ve bilgili olması için ailelerin yanısıra öğretmenlere de çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenler de sürekli kendini geliştirip, yenilemeli ve değişen zamana ve şartlara uygun öğretim yöntemleri kullanmaları gerekmektedir.

Araştırmanın ele alınmayan etkeni öğretmenin çocukların hazırbulunuşluklarına olan etkisidir, farklı değişkenlerle ele alınması önerilmektedir.

Eğitim önemli süreçler bütünüdür dolayısıyla anaokulu öğretmenleri ve ilkokul öğretmenleri işbirliği içinde çalışmalı ve birbirlerinden faydalanmalıdır, anaokulu ve ilköğretim programları işbirliği içinde incelenip birbirini devam ettiren programlar oluşturulmalıdır böylece çocukların okula uyumu ve eğitim süreci daha sağlıklı bir şekilde ilerleyebilir.

Yapılan araştırma İstanbul ili ile sınırlanmıştır, farklı şehirler ya da Türkiye'nin farklı bölgeleri ele alınarak daha geniş örneklem üzerinde çalışılabilir ve karşılaştırılabilir.

Özel okullar ve devlet okulları karşılaştırılabilir, farklı eğitim yaklaşımı uygulayan okullardaki çocuklar ve diğer okullardaki çocuklar karşılaştırılabilir.

Ailelerin çocukların okula hazırbulunuşlukları hakkındaki düşünceleri de araştırmaya dahil edilebilir.

Çıkan istatistiksel sonuçlardan da görülmektedir ki öğrenim düzeyi daha yüksek olan annelerin ve babaların çocuklarının okula hazırbulunuşluk düzeyleri daha yüksek çıkmıştır, dolayısıyla bu konuda ailelere bilinçlendirilme çalışmaları yapılabilir.

Okul öncesi dönemde çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi çocuğun ileriki hayatında da akademik alanda başarılı olabilmesi için Türkiye'nin farklı bölgelerinde velilere bu konuda farkındalık kazanmaları için çalışmalar yapılabilir.

İlkokul eğitim öğretim müfredatı çocukların yaş gruplarına ve gelişimlerine uygun bir şekilde düzenlenirse 60 -72 aylık çocukların ilkokula başlamasında büyük problemler yaşanmayacaktır. Fakat çocukların ilkokulda olumsuz tecrübeler yaşaması ve akademik başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesi için çocukların bulunduğu yaş grubu ve gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmadan ilkokul eğitimine başlamalarının olumsuz sonuçlar doğuracağı yapılan araştırmalar sonucunda da görülmektedir.

KAYNAKÇA

Akyüz, Y.(2014). *Türk eğitim tarihi*. Pegem akademi yayınları. Ankara.

Arı, M. ve Gonca, H. (2006). Ankara il merkezinde farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen ve ilköğretim okuluna yeni başlayan çocukların olgunluğunun incelenmesi. I. International Pre-School Education Conference Book, (pp. 420-429), Melisa Matbacılık, İstanbul. Erişim Tarihi: 12.09.2015

Arı, M., Üstün, E. ve Akman, B. (1994). 4-6 yaş anaokuluna giden ve gitmeyen çocukların kavram gelişimlerinin karşılaştırılması. 10. Ya-Pa okul öncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri, Ya-Pa Yayınları, İstanbul.

Aiona, S. (2005). Assessing School Readiness. Educational Perspectives.

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ877618.pdf> Erişim Tarihi: 07.02.2015

Allan, M. R.(2008). Qualitative Study of Kindergarten School Readiness and Personal and Social Development. Phd. the faculty of Virginia Polytechnic Institute and State University. <https://theses.lib.vt.edu/theses/available/etd-09152008-221949/unrestricted/MAllanETD.pdf> Erişim Tarihi: 07.01.2015

Altay, S., İra, N., Bozcan, Ü. E., ve Yenal, H.(2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze milli eğitim şuralarında okul öncesi eğitimi ve bugünkü durumu. e-Journal of New World Sciences Academy
http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyalari/NWSA-3895-1-4.pdf Erişim Tarihi: 11.06.2015

Anderson, L.M., Shinn, C. ve diğerkleri.(2003).The Effectiveness of Early Childhood Development Programs.A Systematic Review. American Journal of Preventive Medicine. <http://www.thecommunityguide.org/social/soc-AJPM-evrev-eed.pdf>
Erişim Tarihi:11.05.2015

Aslanargun, E., ve Tapan, F.(2011). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. <http://www.efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/viewFile/30/60>. Erişim Tarihi:21.04.2015

Baran, M., Yılmaz, A. ve Yıldırım, M.(2007). Okul öncesi eğitimin önemi ve okul öncesi eğitim yapılarındaki kullanıcı gereksinimleri *Diyarbakır huzurevleri anaokulu örneği*. D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi **8**, 27-44

Başer, G.M.(1996) Anasınıfı Eğitimi Alan Ve Almayan İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi
Gazi Üniversitesi Ankara

Berk, L.E.(2006). *Child development*.7.baskı. Pearson Education. USA.

Blasberg, A.(2010). Cognitive stimulation: does it mediate or moderate the relationship between income and school readiness? A Thesis submitted to the Graduate School of Arts and Sciences at Georgetown University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Public Policy.
<https://repository.library.georgetown.edu/handle/10822/553657> Erişim Tarihi: 01.07.2016

Boz, M. (2004). *Altı Yaş Çocuklarının Okula Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Veli Ve Öğretmen Görüşleri Yönünden İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Basılmış Yüksek Lisans Tezi.

Bredenkamp, S., (2004). Play and School Readiness.

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ877614.pdf>. Erişim Tarihi: 01.05.2015

Britto, R.P.,(2012). School readiness: a conceptual framework.UNICEF Education Section.NewYork.[http://www.unicef.org/education/files/Chil2Child_ConceptualFramework_FINAL\(1\).pdf](http://www.unicef.org/education/files/Chil2Child_ConceptualFramework_FINAL(1).pdf) Erişim Tarihi:25.06.2015

Burger, K.(2010). How does early childhood care and education affect cognitive development? An international review of the effects of early interventions for children from different social backgrounds. Early Childhood Research Quarterly. 140-165. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0885200609000921> Erişim Tarihi: 22.04.2015

California Childcare Health Program.(2006). *School Readiness and Health*. University of California, San Francisco School of Nursing, Department of Family Health Care Nursing. http://www.ucsfchildcarehealth.org/pdfs/Curricula/CCHC/18_CCHC_SchoolReady_0606.pdf Erişim Tarihi: 10.07.2015

Çakmak, A., Elibol, F., ve Demirbaş, A. E.(2014). A Study on School Maturity Level of Children Continuing to Preschool Education. International J. Soc. Sci. & Education <http://www.kku.edu.tr/Content/Anasayfa/AkademikFaaliyetRaporu.pdf> Erişim Tarihi: 28.05.2015

Çalışandemir, F. (2002). *Burdur İli Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulama*

Yeterlik Düzeyleri. Basılmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler.

<http://eprints.sdu.edu.tr/111/> Erişim Tarihi: 03.01.2015

Davis, K., Cristodoulou, J., Seider, S. ve Gardner, H.(2011). The Theory of Multiple

Intelligences [https://howardgardner01.files.wordpress.com/2012/06/443-davis-](https://howardgardner01.files.wordpress.com/2012/06/443-davis-christodoulou-seider-mi-article.pdf)

[christodoulou-seider-mi-article.pdf](https://howardgardner01.files.wordpress.com/2012/06/443-davis-christodoulou-seider-mi-article.pdf) Erişim Tarihi: 07.03.2015

Education International ECE Task Force(2010).Early childhood education: A global

Scenario. Education International.

[http://www.foresightfordevelopment.org/sobipro/55/238-early-childhood-](http://www.foresightfordevelopment.org/sobipro/55/238-early-childhood-education-a-global-scenario)

[education-a-global-scenario](http://www.foresightfordevelopment.org/sobipro/55/238-early-childhood-education-a-global-scenario) Erişim tarihi: 24.04.2015

EFA Global Monitoring Report. (2005). Early Childhood care and education. Assessing

Progress Towards the EFA Goals.Educaiton for all the qualilty imperative.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001373/137333e.pdf> Erişim Tarihi:

09.01.2015

Engin, A.O., Özen, Ş. ve Bayoğlu, V.(2009). Öğrencilerin Okul Öğrenme Başarılarını

Etkileyen Bazı Temel Değişkenler. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Journal of

the Institute of Social Sciences,3, 125-156

Ensar., F. ve Keskin, U. (2014) İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumları

üzerine bir inceleme. Eğitimde Kuram ve Uygulama. Journal of Theory and

Practice in Education. 1304-9496. 10(2): 459-477

Erbay, E.(2008) Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İlköğretim Ana Bilim Dalı. Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Denizli.

Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,38,94-106
<http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/446-published.pdf>
Erişim Tarihi: 13.05.2015

Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 40: 186-197 [2011].
www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/404-published.pdf. Erişim Tarihi: 01.07.2015

Esaspehlivan, M. (2006). Okul öncesi eğitim kurumuna gitmemiş 78 ve 68 aylık çocukların okula hazır bulunuşluklarının karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Garber, R. F.(2007). School readiness assessment: A review of the literature. Franklin Conuty Department of Jobs and Family Services.
http://www.communityresearchpartners.org/wp-content/uploads/Reports/School-Readiness/School_Readiness_Assessment.pdf Erişim Tarihi: 07.09.2015

Gedikoğlu, T.(2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/viewFile/5000003026/50000035> 60 Erişim Tarihi: 19.01.2015

Gonca, H.(2004). Ankara il merkezinde farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen ve ilköğretime yeni başlayan çocukların okul olgunluğunun incelenmesi, Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Gögebakan, Ş.(2011). Çocuğunu okul öncesi eğitim kurumuna gönderen (6 Yaş) annelerin okul öncesi eğitime ilişkin görüşlerinin bazı demografiközelliklere göre incelenmesi. İnönü Üniversitesi. Eğitim Bilimleri enstitüsü. Okul Öncesi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Malatya

Graue, M. E. (2006). The answer is readiness – Now what is the question? Early Education and Development, 17(1), 43-54. http://www.leaonline.com/doi/pdf/10.1207/s15566935eed1701_3. Erişim Tarihi: 12.09.2015

Gündüz, F. ve Çalışkan, M. (2013) 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi, *TurkishStudies - International Periodical ForThe Languages, Literatureand History of Turkish or Turkic*,8, 379-398 Erişim Tarihi: 09.01.2015

High, P.(2008). School Readiness. *American Academy of Pediatrics*. <http://pediatrics.aappublications.org/content/121/4/e1008> Erişim Tarihi:18.04.2015

- Janus, M., Offord, D. ve Walsh, C. (2001). Population Level assessment of readiness to learn at school for five years old in Canada. Relation to child and parent Measures. https://edi.offordcentre.com/wp/wp-content/uploads/2015/06/PUB.2.2001_Janus-Walsh.pdf Erişim Tarihi: 01.01.2015
- Kalaycı, ř. (Editör) (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Deęiřkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayınları.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik yayıncılık
- Katz, L. (1991). Readiness: Children and Schools. <http://www.ericdigests.org/pre-9219/readiness.htm> Erişim Tarihi: 24.05.2015
- Korkmaz, M. (2014). İnsan hayatını şekillendirmek. Okul öncesi eğitim. Ar-ge bülten. İzmir Ticaret Odası.
- Vygotsky, L. S. (1930 -35'1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Lewit, M. E. ve Baker, S. L. (1995). School Readiness. The future of children. Critical Issues for Children and Youths, 5, 2.
- Linder, S. M., Ramey, D. M., ve Zambak, S. (2013). Predictors of school readiness in literacy and mathematics. A selective review of literature. Clemson University, School of Education. <http://ecrp.uiuc.edu/v15n1/linder.html>. Erişim Tarihi: 18.03.2015

Maxwell. L. K., ve Clifford. R, M. (2004). School readiness assessment. Beyond the journal. Young children on the web.

<https://www.naeyc.org/files/yc/file/200401/Maxwell.pdf>. Erişim

Tarihi:01.01.2015

MEB. (2002). Okul öncesi eğitim programı. İstanbul: YA-PA Yayıncılık

Milli Eğitim Bakanlığı (2012). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.

Milli Eğitim Bakanlığı Kurumları Yönetmeliği. (2012). <http://meb-gov.tr./mevzuat>

Erişim Tarihi: 20. 11.2015.

MEB.(2013). Okul öncesi eğitim programı. Ankara.

www.tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf. Erişim Tarihi: 02.03.2015

Nance, R. (2009). The Importance Of Early Childhood Education: Roles Of Play, Language, Socialization, Formation Of Values.

http://www.fwquestclub.com/welcome_files/papers/childhood_education.pdf

Erişim Tarihi: 03.02.2015

NSW Parenting Center.(2003) School readiness. *NSW Department of Community Services*. <http://library.sl.nsw.gov.au/search>. Erişim Tarihi: 21.04.2015

Oktay., A. (1983). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü.

egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/download/5743/1872 Erişim Tarihi:

07.09.2016

Özaslan, D,H,(2010) *Proje yaklaşımına dayalı eğitimin anasınıfına devam eden çocukların okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi*. Ankara Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Doktora tezi. <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/24545/>. Erişim Tarihi: 20.02.2015

Özcan., E. (2014). Birinci sınıf öğrencilerinin okul bilişsel olgunluğu düzeylerinin okuma yazmayı öğrenme sürecine etkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

Penn, H. (2004). Childcare and Early Childhood Development Programmes and Policies – their relationship to eradicating Childhood Poverty, CHIP Report 8. London: CHIP Childhood Poverty Research and Policy Centre.
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08cbbbed915d622c00152b/CHIPRep8.pdf> Erişim Tarihi: 07.01.2016

Pirpir Alakoç, D.(2011). Anne eğitim programının 5–6 yaş çocuklarının temel eğitime hazır bulunuşluk düzeyine etkisinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı. Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı. Doktora Tezi

İlköğretim ve Eğitim Kanunu (2012), T. C. Resmi Gazete, 28261, 11 Nisan 2012

Sasser, T. ve Bierman, K. (2011). Inattention and Impulsivity: Differential Impact on School Readiness Capacities. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED518857.pdf>
Erişim Tarihi: 07.01.2015

Senemoğlu, N.(1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlilikleri kazandırmalıdır.

Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisi 10. 21-30

Shallwani, S. (2009). the social construction of school readiness.

<http://eric.ed.gov/?id=ED529814>. Erişim Tarihi: 11.08.2015

Stedron, M. J. ve Berger, A. (2010). State approaches to school readiness, NCSL

Technical report

Şahin. T., İ., Sak, R., ve Tuncer. N.(2013). A Comparison of Preschool and First Grade

Teachers' Views about School Readiness. Educational Sciences: Theory &

Practice.13,1708-1713 <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1017735.pdf> Erişim

Tarihi:25.01.2015

Tekin., U., Yorgun., N., Akın., N. ve Eren., İ. A.(2014). Farklı yaşta ilkökula başlayan

öğrencilerle eğitim. [http://docplayer.biz.tr/4478032-Farkli-yasta-ilkokula-](http://docplayer.biz.tr/4478032-Farkli-yasta-ilkokula-baslayan-ogrencilerle-egitim.html)

[baslayan-ogrencilerle-egitim.html](http://docplayer.biz.tr/4478032-Farkli-yasta-ilkokula-baslayan-ogrencilerle-egitim.html). Erişim Tarihi: 02.09.2016

The Office of Early Learning and School Readiness with consultation from the

Exceptional Student Services Unit, the Language, Culture, and Equity Office, and

Office of Literacy(2013). School Readiness Assessment Guidance for

Kindergarten. Colorado department of education. Erişim Tarihi: 07.03.2015

Tunçeli, H. İ ve Akman, B.(2014). Anaokullarına devam eden 6 yaş çocuklarının sosyal

becerilerinin okul olgunluklarına etkilerinin incelenmesi, *Eğitim ve Öğretim*

Araştırma Dergisi,4, 32.

<http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/32.tunceli.pdf>. Erişim Tarihi:

01.09.2014

Unesco ve Unicef, (2012). Early childhood care and education. United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.

<http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/asia-pacific-end-decade-notes-efagol-1-early-childhood-care-education-2012-en.pdf> Erişim Tarihi: 22.05.2015

Ungan, M. ve Tüzer, T.T.(2001). Maternal and child health, Damla yayıncılık. Ankara.

Ülkü, B., Ü. (2007). *Anasınıfı Ve İlköğretim 1. Sınıfı Devam Eden Çocukların Velileri Ve Öğretmenlerinin, Çocukların Okul Olgunluğu Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmış yüksek lisans tezi. Erişim Tarihi: 11.03.2015

What is school readiness.(2011).<http://www.attendanceworks.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/06/What-is-School-Readiness.pdf>.

Erişim Tarihi: 23.05.2015

Yangın, B.(2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ,32,294-305

Yangın, B. (2009). The relationship between readiness and reading and writing performances. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36, 316-326

Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitimin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 155-156. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/yazici.htm>. Erişim Tarihi:07.10.2015

Yeşilyurt, Z.C.(2011) Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri ve kurumların bu beklentileri karşılama durumları. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı. Denizli

EKLER

Ek 1: Demografik Bilgi Formu

Öğrencilerimizin, duygusal, sosyal, zihinsel ve fiziksel gelişimlerini daha iyi izleyebilmemiz, onlar hakkında doğru ve sağlıklı bilgilere ulaşmamızla mümkündür. Bu amaçla hazırlamış olduğumuz sorulara vereceğiniz cevaplar çalışmalarımıza ışık tutacaktır. **Bilgileriniz kesinlikle gizli tutulacaktır.**

Yardımcı olduğunuz için teşekkür ederim.

1. Çocuğun yaşı.....
2. Cinsiyeti...Kız.....Erkek.....
3. Kardeş sayısı/ Kız.....Erkek.....
4. Kardeşler içindeki doğum sırası çocuk.....
5. Yaşadıkları semt.....
6. Annenin yaşı.....
7. Annenin öğrenim düzeyi
 - A) Okuma yazma bilmiyor
 - B) İlk okul- Orta okul
 - C) Lise
 - D) Üniversite ve üzeri
8. Annenin mesleği.....
9. Babanın yaşı.....
10. Babanın öğrenim düzeyi
 - A) Okuma yazma bilmiyor
 - B) İlk okul- Orta okul
 - C) Lise
 - D) Üniversite ve üzeri
11. Babanın mesleği.....

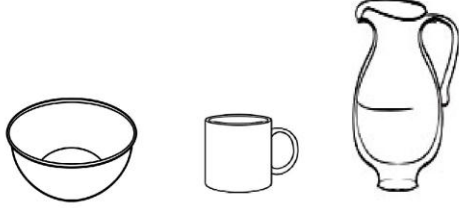
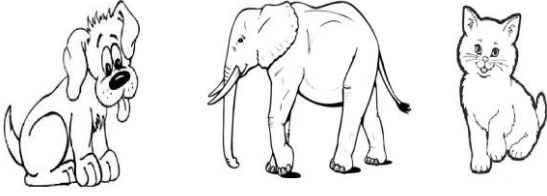
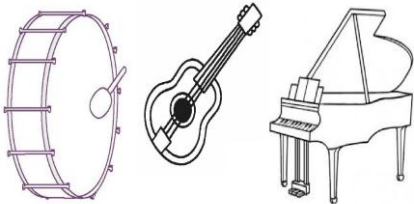
12. Ailenin aylık geliri

- A)** 4000 TL ve altı
- B)** 4000 TL -8000 TL arası
- C)** 8000 TL -12000 TL arası
- D)** 12000 TL ve üzeri

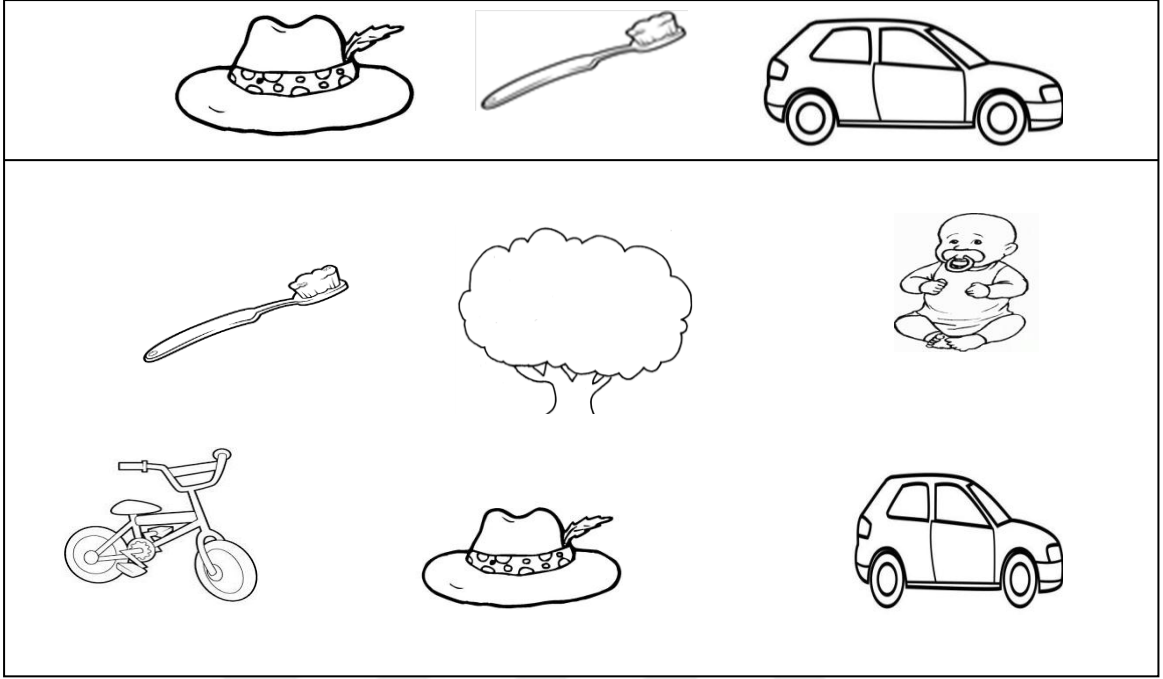
Ek 2: Okul Öncesi Hazırbulunuşluk Aracı Örnek Soruları

SÖZCÜK BİLGİSİ

	Bardağı daire içine al.
	Kediyi daire içine al.
	Ütüyü daire içine al.
	Gitarı daire içine al.

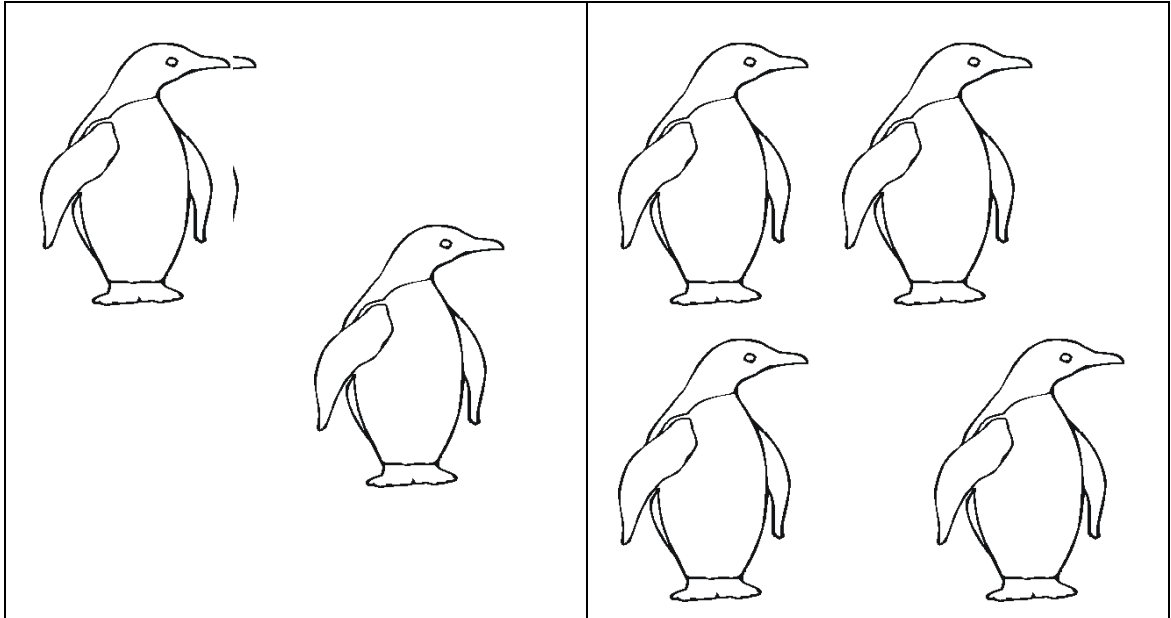
RESİM BELLEĞİ

Üstteki cisimlerden hatırladıklarını aşağıdaki kutudan bul ve daire içine al.

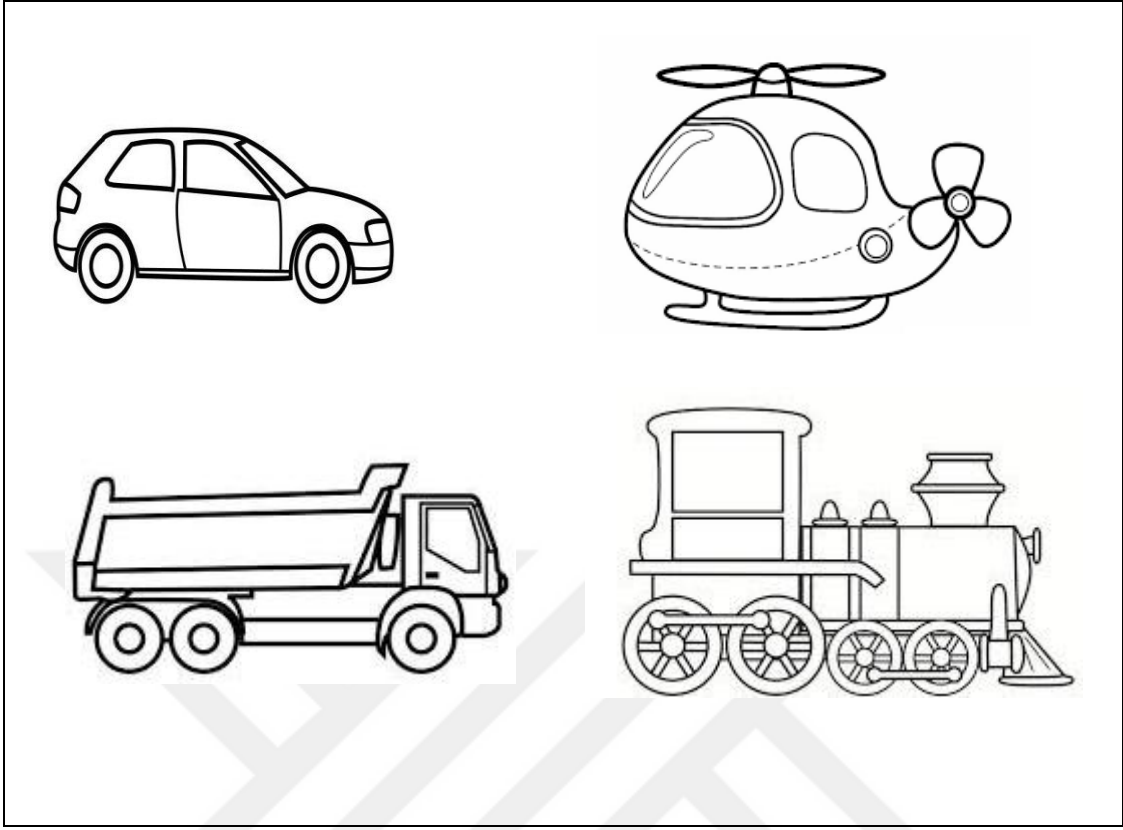

ZİT ANOLOJİ

Çok olan gruba “X” işareti koy.

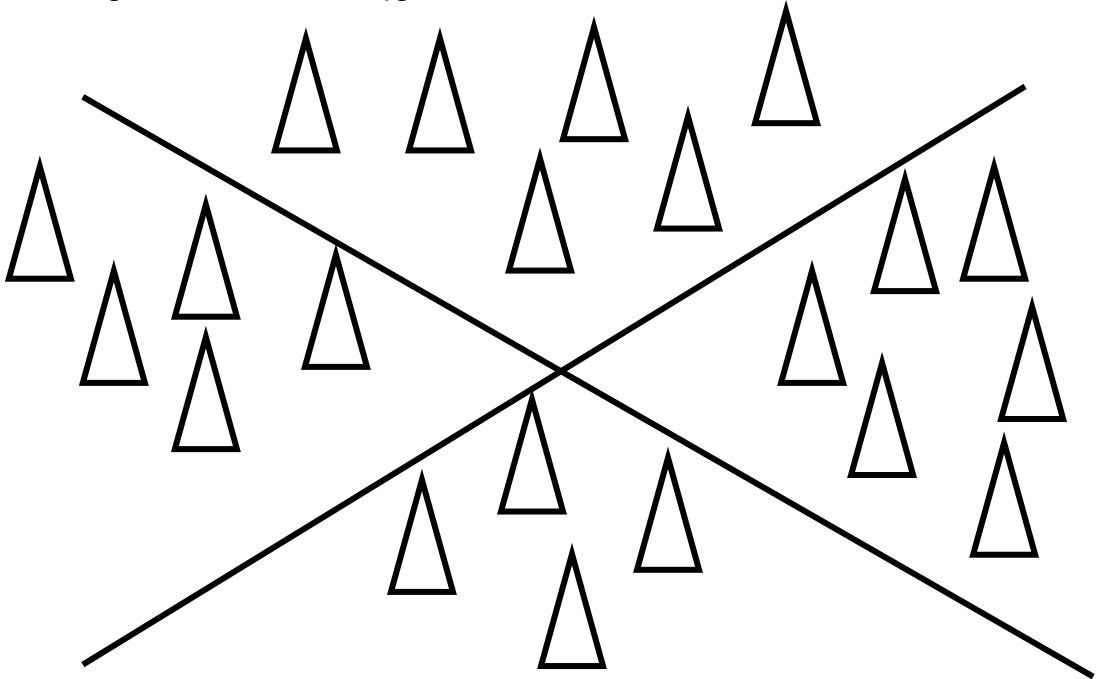

Sağa giden araçları daire içine al.

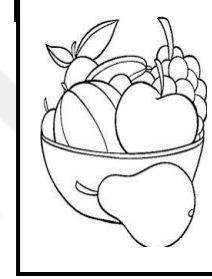
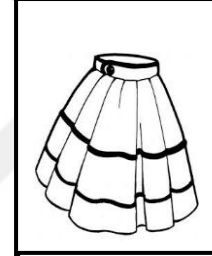
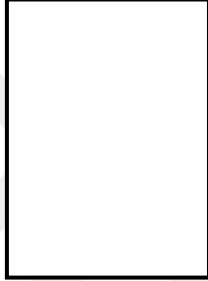
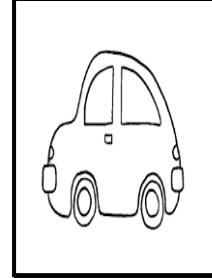
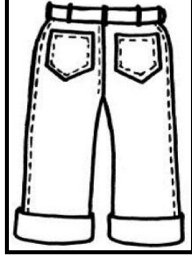
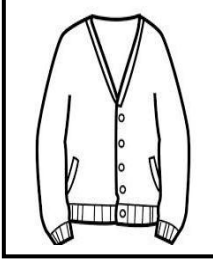
SAYI SORULARI

1. Hangi bölümde daha az üçgen vardır.

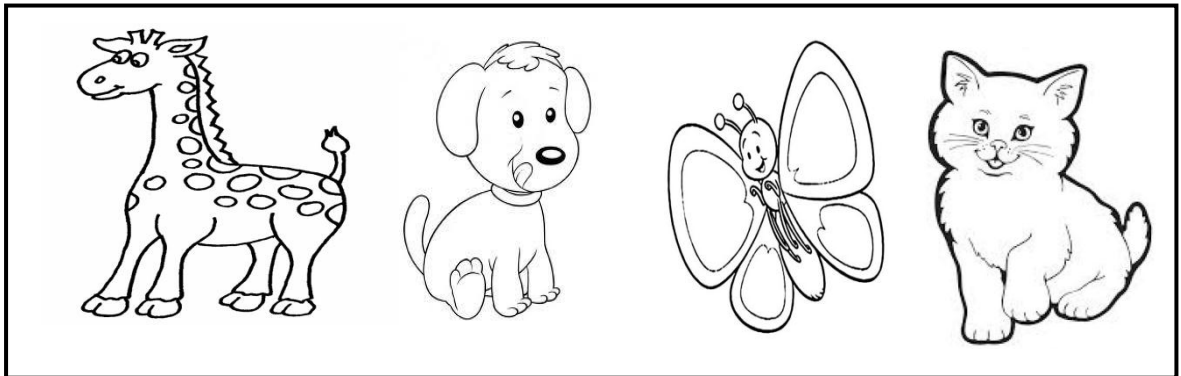

ALGISAL PERFORMANS

Aşağıdaki resimlere dikkatlice bakın boş olan kutuya yandaki resimlerden hangisi gelmelidir, daire içine alın.

Aşağıdaki kutularda farklı olan hayvan hangisidir, farklı olan hayvanı daire içine al.

Aşağıdaki şeklin tam bir daire olması için yandaki şekillerden hangisi gelmelidir, 'X' işareti koy.

Sağa dön ve üç adım ilerle

Tek ayaküstünde üç kere zıpla

Kollarını ileri doğru uzat ve yere çömel kollarının pozisyonunu bozmadan tekrar kalk, bu hareketi üç kere yap